

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka a literatury

LENKA ČUKOVÁ

IV. ročník – prezenční studium

Obor: český jazyk – německý jazyk

**DĚTSKÝ HRDINA V TVORBĚ EVY BERNARDINOVÉ
(ANALÝZA PENTALOGIE O BLANCE KUBÍČKOVÉ)**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Jana Sladová, Ph.D.

OLOMOUC 2009

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 2. 4. 2009

.....

vlastnoruční podpis

Děkuji paní Mgr. Janě Sladové, Ph.D., za odborné vedení práce, poskytování rad, materiálůvých podkladů k práci a za veškerou pomoc v průběhu jejího zpracování.

OBSAH

ÚVOD.....	5
1 LITERATURA PRO DĚTI A MLÁDEŽ.....	7
1.1 Dívčí román.....	14
1.1.1 Vývoj románu pro dívky.....	14
1.1.2 Znaký dívčího románu.....	19
2 EVA BERNARDINOVÁ.....	22
2.1 Životopis Evy Bernardinové.....	22
2.2 Dílo Evy Bernardinové.....	25
2.2.1 Obecné informace o tvorbě.....	25
2.2.2 Chronologický přehled tvorby.....	26
3 PENTALOGIE O BLANCE KUBÍČKOVÉ.....	30
3.1 Blanka, obyčejná holka.....	34
3.1.1 Tematická výstavba.....	34
3.1.2 Kompoziční výstavba.....	41
3.1.2.1 Architektonika.....	42
3.1.2.2 Kompozice.....	42
3.2 Blanko, usmívej se.....	48
3.2.1 Tematická výstavba.....	48
3.2.2 Kompoziční výstavba.....	52
3.3 Blanko, představ si.....	55
3.3.1 Tematická výstavba.....	55
3.3.2 Kompoziční výstavba.....	58
3.4 Ahoj, Blanko!.....	61
3.4.1 Tematická výstavba.....	61
3.4.2 Kompoziční výstavba.....	63
3.5 Blanka a Jirka.....	66
3.5.1 Tematická výstavba.....	66
3.5.2 Kompoziční výstavba.....	69
3.6 Rámcové srovnání pentalogie.....	72
ZÁVĚR.....	73
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	74
PŘÍLOHY.....	80

ÚVOD

Ačkoli si mnozí neuvědomují, literatura sehrává v životě dětí důležitou roli. V raném dětství vyprávějí rodiče svým ratolestem krátké říkanky, díky kterým se jejich potomci učí první slovům. Když jsou děti o něco větší, přicházejí na řadu pohádky, jež rozvíjí vlivem nadpřirozených bytostí, kouzel a čarů dětskou fantazii. Bajky učí děti rozpoznat, co je dobré a co špatné.

Do přímého styku s literaturou se děti dostávají po nástupu do školy, kdy si osvojí techniku čtení a s literárními texty se pak pravidelně setkávají ve vybraných hodinách českého jazyka. Jejich četba je řízena především ukázkami v čítankách a výběrem učitele.

Čtenáři mladšího školního věku (6-10 let) se ztotožňují s hlavními hrdiny, prožívají jejich boj se „zlem“ a žasnou nad kouzly a zázraky.

Avšak s přibývajícímí roky se dětský čtenář odklání od pohádek a fantazie a touží po pravdivém zobrazení skutečnosti. Vyhledávané jsou prózy s dětským hrdinou – autentické příběhy, jejichž hlavní postava je přibližně ve stejném věku jako dětský čtenář.

Ve své diplomové práci se věnuji dětskému hrdinovi v tvorbě spisovatelky Evy Bernardinové. Nezkoumám však tento jev ve všech knihách autorky, ale zaměřuji se na sérii pěti románů o patnáctileté Blance Kubíčkové. Domnívám se, že i v tomto případě hovoříme o dětském hrdinovi (hrdince).

V současné době, v 21. století, dochází k rychlejšímu vývoji dětí, což také působí určitý posun v dětské četbě. Dříve si nedospělý čtenář vybíral především knihy se stejně starým hrdinou, s nímž se ztotožňoval. Aby se s hlavní postavou identifikoval i dnes, volí knihy s hrdinou starším, jak je tomu i v případě pentalogie Evy Bernardinové. O patnáctileté dívce si čtou ne její vrstevnice, ale už deseti a jedenáctileté dívky.

Cílem práce je na základě analýzy pěti dívčích románů charakterizovat pojetí dětského hrdiny a způsob jeho ztvárnění v tvorbě Evy Bernardinové.

V úvodní kapitole je charakterizován pojem literatura pro děti a mládež, který je dále popisován především z žánrového hlediska této literatury.

Druhá kapitola je věnovaná žánru dívčí román, neboť analyzovanou pentalogii řadíme mezi romány pro dívky. Uvádíme znaky a vývoj tohoto žánru s přihlédnutím k výrazným osobnostem a dílům. Následují informace o životě a tvorbě autorky (některé údaje jsou doloženy v přílohách), výčet děl je doplněn stručnou charakteristikou knih.

Kapitola číslo 3 se zabývá obecnými informacemi o celé pentalogii (nastínění děje, seznámení s hlavní postavou apod.).

Další kapitoly obsahují analýzu jednotlivých knih pentalogie, přičemž nejpodrobněji je rozebrán první díl *Blanka, obyčejná holka*, neboť kompozice všech dílů je totožná, a tak je v následujících pokračování podávána ve zkrácené podobě. Také hlavní postavy jsou charakterizovány jen v rámci prvního dílu, abychom předešli zbytečnému opakování. Analýza všech knih pentalogie se zaměřuje na tematicko-motivickou a kompoziční rovinu.

1 LITERATURA PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Pojmem literatura pro děti a mládež rozumíme tu část literární tvorby, jejímiž čtenáři jsou děti a mládež do 14 – 15 let věku. Avšak je třeba brát v úvahu dva aspekty. Prvním je **aspekt intencionality** (z lat. *intencio* = záměr), tedy určení – jde o část literatury, jež je záměrně psána pro dětského čtenáře. Druhým je **aspekt skutečné recepce**, přijímání, podle něhož zahrnujeme do literatury pro děti a mládež také literární díla, která děti čtou, ačkoli původně vznikla pro čtenáře dospělého.

V užším smyslu užíváme pojem literatura pro děti a mládež pouze k označení literatury záměrně vytvořené pro děti a mládež. V širším slova smyslu zahrnujeme pod tento pojem nejen knihy psané dětem a mládeži, ale i díla pro dospělé čtenáře, která si mládež čtenářky osvojila.¹

V souvislosti se vznikem literatury pro děti a mládež rozlišujeme tedy literaturu intencionální a neintencionální. **Intencionální** literární díla jsou knihy adresované dětem a mládeži. **Neintencionální** literatura představuje veškerou četbu dětí a mládeže, jež pojímá slovesné projevy, které si literatura pro děti a mládež přisvojuje (literární, školní četba – slabikáře, čítanky, časopisecké, divadelní a filmové texty).²

Vývoj literatury pro děti a mládež

Vývoj intencionální literatury pro mládež spadá, ačkoliv se s žánry vytvořenými pro děti setkáváme v podobě dětského folklóru už v lidové slovesnosti, až do období novověku a je spojen především s rozvojem školství. V českém literárním kontextu souvisí vývoj literatury pro děti a mládež s obnovou kultury v období národního obrození. Z počátku se intencionální literatura pro děti vyznačovala chudostí námětů i uměleckých hodnot, zjednodušením ve smyslu zúžení významu, poučkami, jednotvárným slovníkem, syntaktickou monotónností,

¹ ROSOVÁ, M. *Úvod do studia literatury pro děti a mládež*. Ostrava: Ostravská univerzita – PdF, 2002, s. 5.

² ČEŇKOVÁ, J. a kol. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*. Praha: Portál, 2006, s. 12.

užíváním otřepaných přirovnání a rýmů. Umělecké prvky, tvůrčí postupy, žánrovou strukturu i obraznost převzala z tvorby pro dospělé.³

Texty pro dětské čtenáře psali zpravidla lidé, kteří cítili jejich potřebu v praxi, avšak mnohdy neměli patřičné literární nadání. Učitelé, vychovatelé či kněží přistupovali k literárnímu textu jen jako k pomůcce při výuce, což s sebou přineslo ve vztahu literární tvorby pro děti a školského prostředí vedle pozitiv také negativní dopad – výchovná a vzdělávací funkce převládla nad funkcí estetickou. Tato skutečnost vedla k zastavení uměleckého rozvoje.

Na druhé straně neintencionální typ literatury pro mládež nebyl spojen se školským systémem, a tak sehrál ve vytváření umělecky hodnotné literatury pro děti a mládež pozitivní roli. Včleňování neintencionální literatury a žánrů lidové slovesnosti do literatury pro děti a mládež pomohlo překonat dobové konvence. Na konci 19. století se v slovesné tvorbě pro děti a mládež začaly prosazovat skutečné umělecké hodnoty. Zásadní bylo uznání dětské svébytnosti a změna ve vztahu dospělých k dětem.

Literatura pro děti vždy odráží dobové poměry, postavení dítěte ve společnosti a představy o dítěti. Na přelomu 19. a 20. století začala literární tvorba pro mládež pravdivěji zobrazovat se životem dospělých také život dětí. Autoři ztvárňují dítě jako lidského jedince s citovým i rozumovým prožíváním, jenž prosazuje svou vůli a představy. Období dětství plné fantazie a emocí se stalo zdrojem inspirace a tvorba pro děti přestala být jen snahou o vnější přiblížení se dítěti.⁴

Žánrová struktura literatury pro děti a mládež

Vývoj žánrové skladby literatury pro děti a mládež v evropském kontextu je spojen s vývojem literatury v době osvícenství, tedy koncem 18. století, kdy se upevnily nebo nově objevily žánry jako **obrázková kniha (Bilderbuch), antologie písní, bajek nebo mravních vyprávění, divadlo pro děti, dobrodružná a historická próza, cestopis, naučné knihy, časopisy a rádce pro mládež**. Početná byla

³ ROSOVÁ, M. *Úvod do studia literatury pro děti a mládež*. Ostrava: Ostravská univerzita – PdF, 2002, s. 7.

⁴ Tamtéž, s. 7-8.

převyprávění z antické literatury (Homérova *Ilias a Odyssea*, *Ezopovy bajky* aj.) a klasických děl světové literatury (Cervantesův *Důmyslný rytíř don Quijote de la Mancha*, *Gulliverovy cesty* Jonathana Swifta, *Robinson Crusoe* Daniela Defoa).

V období romantismu sehrály důležitou roli **žánry folklóru** a jejich útvary pro děti (**říkadlo a báseň, píseň, pohádka, pověst, legenda**). V průběhu 19. století se v evropských literaturách objevily soubory dětského folklóru (*Chlapcův kouzelný roh* Clemense Brentana a Achima von Arnima, *Věk dětský v prostonárodních českých písních a říkadlech* Karla Jaromíra Erbena, *Naše děti* Františka Bartoše) a **literární adaptace lidových pohádek**.⁵

V českých zemích klademe počátky literatury pro děti a mládež do doby vlády Marie Terezie a Josefa II. Jejich skutky a patenty, jež se týkaly zřizování škol, zavádění studijních řádů, odstranění nevolnictví a náboženské tolerance umožnily vydávání děl pro mládež. Intencionální literatura pro děti a mládež tak měla funkci školní četby a výchovných mravních spisů. Od středověku do 18. století měla tvorba pro děti a mládež mravoučný a náboženský charakter. Na přelomu 18. a 19. století vycházely různé mravní spisy, cvičení podle německých předloh a praktické příručky. Roli čítanky mělo v této době dílo Václava Matěje Krameria *Večerní shromáždění Dobrovické obce*. Tuto knihu tvořily **poučné texty, kratochvilná vypravování, básně a bajky**.

Školní čítanka byla dříve didaktickou knihou veškerého učiva a teprve postupem času se vyvinula do dnešní podoby souboru umělecky hodnotných textů s metodickým aparátem. Až do počátku 20. století byla do čítanek zařazována **poezie** výchovného charakteru (včetně veršovaných **bajek**), jejímiž autory byli František Doucha, V. S. Štulc a Karel Vinařický, a intencionální tvorba Elišky Krásnohorské, Růženy Jesenské, Karolíny Světlé a jiných. Na konci 19. století navázala na folklorní poezii **umělá poezie** (Josef Václav Sládek, Karel Václav Rais), jež vycházela z lidové říkadlové formy (**ukolébavky, rozpočítadla...**).⁶

⁵ ČEŇKOVÁ, J. a kol. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*. Praha: Portál, 2006, s. 13-14.

⁶ Tamtéž s. 14-15.

Společenské a politické události první poloviny 20. století s sebou přinesly sociálně orientovanou tvorbu (zejména prozaickou). Nové názory a postupy se projevíly v periodickém tisku, jejich autoři (bratři Čapkové, Josef Lada, Ondřej Sekora, Karel Poláček a další) vybízeli k tvorbě pro děti. Díky jejich publicistické a umělecké činnosti se dále vyvíjely **autorská pohádka, dobrodružná próza, próza s dětským hrdinou** a vznikl český **komiks**. Na vznik literatury pro děti a mládež mělo nemalý vliv propojení s tvorbou pro dospělé v tvůrčí a tematické rovině i ve formálních postupech. Levicoví autoři vstupovali do literatury pro děti a mládež **prózami s dětským hrdinou**, případně **dívčí hrdinkou** (Marie Majerová, Václav Řezáč aj.). Populární literatura se rozšiřovala prostřednictvím dobrodružných edic a tzv. červené knihovny.

Pocit ohrožení se v okupačních letech 1939 – 1945 projevil v literatuře pro děti a mládež návratem k minulosti a k dětství. Autoři se více zajímali o **adaptace Bible, kronik, legend a lidových pohádek, vlastenecky zaměřených próz s dětským hrdinou a životopisných románů** a upravovali klasická díla pro mládež. Básníci se inspirovali **dětským folklórem** a prožitkem.

Od šedesátých let se stala ve světovém kontextu základní žánrem **autorská pohádka**. U nás bylo toto období v oblasti literární tvorby pro děti a mládež velmi plodné a docházelo také k vzájemnému obohacování výtvarného umění, filmu a literatury.

Do literatury pro děti a mládež začala pronikat tabuizovaná a „nevhodná“ témata jako smrt, stáří, handicap, ekologie, politika, drogová závislost a jiné.

Žánrová struktura literatury pro děti a mládež se pod vlivem vývoje společnosti a literatury pro dospělé začala proměňovat a od konce 20. století vznikají křížením témat klasických žánrů (epos, mýtus, pohádka aj.), prolínáním výtvarného a filmového umění (komiks, filmová povídka) a působením médií (fantasy) **nové varianty žánrů**.⁷

⁷ ČEŇKOVÁ, J. a kol. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*. Praha: Portál, 2006, s. 15-17.

„Literární žánr je termín označující soubor literárních děl, kterým jsou společné určité znaky, jež považujeme za relevantní (např. znaky z oblasti tematiky, formy, kompozice aj.). Jedná se o ty znaky, které jsou ve struktuře díla dominantní. Pro definování literárních žánrů nejsou podstatné autorské osobnosti, literární směry, doba či místo vzniku. V popředí je tedy hledisko morfologické (tvarové), přesto však jeho striktní oddělení od ostatních aspektů není možné.“⁸

Během literárního vývoje se žánrové členění měnilo. Nejužívanější je třídění žánrů na základě druhového schématu – na **žánry lyrické, epické a dramatické**, jež jsou dále členěny na další žánry a žánrové formy (povídka, novela, román aj.). Toto třídění se kombinuje s členěním podle dalších určujících rysů – podle tematického hlediska (historická povídka, milostný román atd.) a podle kompozičního hlediska (román ve formě deníkového záznamu). Některé žánry jsou vymezeny tematicky i kompozičně (např. detektivka).⁹

Miroslava Genčiová člení tvorbu pro děti podle příslušnosti žánrů do literatury pro dětské či dospělé čtenáře a vymezuje tyto oblasti:

1. **žánry, které patřily a stále patří výhradně do oblasti umění pro děti.** Jsou folklórního původu a dnes jsou určeny zejména čtenářům předškolního a nižšího školního věku (říkadla, ukolébavky, dětské popěvky, rozpočítadla atd.).
2. **žánry, které byly původně součástí ústní lidové slovesnosti nebo literatury pro dospělé, ale v průběhu vývoje přecházely do literární tvorby pro děti a mládež a v současné době mají své místo převážně v této oblasti** (pohádky, balady, částečně bajky aj.).
3. **žánry, které existují v obou literaturách. V četbě dospělých jsou okrajovou záležitostí, v četbě dětí a mládeže hrají však v určitém věku významnou roli** (žánry dobrodružné a vědeckofantastické prózy, uměleckonaučná literatura).

⁸ ROŠOVÁ, M. *Úvod do studia literatury pro děti a mládež*. Ostrava: Ostravská univerzita – PdF, 2002, s. 16.

⁹ Tamtéž s. 16.

4. Žánry společné literatury pro dospělé a literatury pro mládež, jež se v podstatě neliší, ale v literatury pro děti bývají různě obměňovány (povídka, novela, román ze života).

Některé žánry existují jen v literatury pro dospělé, neboť pro dětské čtenáře jsou příliš náročné (filosofický traktát, esej).¹⁰

Dětský čtenář prochází tělesným, duševním, ale především psychickým rozvojem, s nímž souvisejí proměny v preferenci určitých literárních žánrů. Na základě této skutečnosti vytvořil **Ján Kopál** následující strukturu věkového a žánrového členění literatury pro děti a mládež:

1. Předčtenářská fáze

- **mladší předškolní věk** (1. – 3. rok):
poezie (popěvky, říkadla), knižní hračky, leporela;
- **starší předškolní věk** (3. – 6. rok):
poezie (říkadla, popěvky, hádanky), autorské a lidové pohádky (zvířecí, kouzelné s jednoduchou strukturou), bajky, jednoduché příběhy ze života dětí; z literatury faktu umělecko-naučné knihy – knižní hračky, leporela, obrázkové knížky, alba, knihy se zvukovými nosiči, pracovní sešity, omalovánky, vystřihovánky, dětské encyklopedie; drobné dramatické útvary, dětské lidové a loutkové hry.

2. Čtenářská fáze

- **mladší školní věk** (6. – 10. rok):
poezie (verše pro děti s důrazem na rytmickou pravidelnost, členitost lyrických a epických útvarů, říkadla, hádanky), lidové a autorské pohádky, pověsti, povídky ze současného života dětí, povídky s historickou či přírodní tematikou; literatura faktu, umělecko-naučná literatura, reportáže, alba, encyklopedie;
- **starší školní věk** (11. – 15. rok – období pubescence):
odchýlení od poezie, od pohádky, zájem o pověst, historickou a životopisnou prózu, společenskou příběhovou

¹⁰ GENČIOVÁ, M. *Literatura pro děti a mládež ve srovnávacím žánrovém pohledu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984, s. 14-15.

prózu (povídky, novely, romány) ze současného života dětí a mládeže, o prózu s chlapeckým hrdinou a s dívčí hrdinkou, o dobrodružnou a vědecko-fantastickou literaturu, cestopisy, reportáže, o literaturu faktu (encyklopedie).¹¹

Žánrová struktura literatury pro děti a mládež má z věkově-vývojového hlediska metodicko-orientační charakter. Dělení na předčtenářskou a čtenářskou fázi vychází především ze schopnosti dětského čtenáře pracovat s literárním textem (osvojení techniky čtení). V předčtenářské fázi je dítě odkázáno na zvukový příjem textu zprostředkovaný druhou osobou (starším sourozencem, rodiči apod.). Významnou roli hraje v tomto věku čtenářů grafická a výtvarná podoba knih (ilustrace). Ve čtenářské fázi ustupuje zprostředkování četby jinou osobou, dětský čtenář začíná s literárním textem pracovat sám, převažuje vizuální a vizuálně-auditivní vnímání literárního textu.¹²

V současné době nabývá na významu **čtenářská akcelerace**, která souvisí s akcelerací, urychlením vývoje dětí a mládeže obecně.¹³ Děti dospívají čím dál rychleji, což má vliv i na jejich četbu. Dětský čtenář upřednostňuje odjakživa literární žánry, které naplňují jeho touhu po poznání a v nichž nachází odpovědi na otázky či možná řešení svých problémů. Vlivem urychleného vývoje dochází však k posunu v preferenci literárních útvarů. Jako příklad uvádíme žánr dívčí román. Dříve jej četly patnácti-šestnáctileté dívky, dnes se tato tvorba dostává do rukou už deseti-jedenáctiletých čtenářek. Próze s dívčí hrdinkou se budeme věnovat v následující kapitole.

¹¹ ROSOVÁ, M. *Úvod do studia literatury pro děti a mládež*. Ostrava: Ostravská univerzita – PdF, 2002, s. 17-18.

¹² Tamtéž s. 18.

¹³ Tamtéž s. 18.

1.1 DÍVČÍ ROMÁN

Próza s dívčí hrdinkou, dívčí román, dívčí četba, četba pro dívky, dívčí románek. Takto bývá označován typ prózy, který již v názvu odhaluje svého adresáta – čtenářku.

1.1.1 Vývoj románu pro dívky

Za předchůdce žánru dívčího románu v české literatuře lze považovat výchovné povídky **Magdaleny Dobromily Rettigové** (*Mařenčin košíček*, 1821 a 1822; *Věneček pro dcery vlastenské*, 1825), povídky **Boženy Němcové** (např. *Divá Bára*) nebo romány **Karoliny Světlé** a **Sofie Podlipské**.

Jako samostatný žánr se dívčí román v české literatuře vymezil spolu s dalšími formami populární literatury na sklonku 19. století. Mezi významná díla této doby určená dívkám patří *Svéhlavička* (1887) od **Elišky Krásnohorské** (jedná se o volnou adaptaci německého dívčího románu *Trotzkopf* od Emmy von Rhoden). Dílo se dočkalo mnoha pokračování (*Svéhlavička nevěstou*, 1900, *Svéhlavička ženuškou*, 1900, *Svéhlavička babičkou*, 1908).¹⁴ Jednotlivé díly tzv. penzionátního románu na sebe stejně jako romány vzniklé o sto let později navazují. V tomto kompozičním ohledu se dívčí román příliš nezměnil. Proměňovala se spíše typologie hrdinek. Zatímco dříve se kladl důraz na lásku a manželství je považováno za životní cíl, v novějších románech se preferuje sportovní, samostatný typ dívek, které dovedou překonat konvence a osamostatnit se.¹⁵

Na počátku 20. století sehrála klíčovou roli edice Vilímkova nakladatelství *Dívčím srdcím*, protože právě zde vycházela většina knih pro ženy a dívky. Zlatá éra dívčího románu nastala v meziválečném období, kdy vznikaly desítky titulů ročně.¹⁶ Román měl aspoň částečně odpovídat skutečnosti, a tak penzionátní příběh už nemohl obstát. Děj se tedy odehrává v prostředí gymnázií a bohatých měšťanských rodin, hrdinkami jsou středoškolské studentky s liberálnějšími názory než

¹⁴ MOCNÁ, D., PETERKA, J. a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 116.

¹⁵ URBANOVÁ, S., ROSOVÁ, M. *Žánry, osobnosti, díla*. Ostrava: Filozofická fakulta, 2005, s. 161.

¹⁶ MOCNÁ, D., PETERKA, J. a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 116.

měla např. Svěhlavička. Podstata však zůstala nedotčena. Nanejvýš se objevily další motivy, v literatuře dospělých již dávno známé – motiv zhrzené milenky, motiv nezištného bohatého ženicha, který se snížil k chudé dívce.¹⁷

Dívčí román vedl dívky stále výrazněji k samostatnosti a odpovědnosti za vlastní život také v souvislosti s ekonomickou krizí 30. let 20. století, která je nutila stát se spoluživitelkami rodin ohrožených nouzí.

Mezi nejvýraznější autory zabývající se tvorbou pro dívky na počátku 20. století řadíme např. **J. Hüttlovou** (*Dáša, pražská studentka*, 1929, *Jarčina píseň*, 1931), V. Neubauera (*Sextánka*, 1925, *Filozofka Mája*, 1926), R. Utěšitelovou (*Lizin let do nebe*, 1937), **J. Rodena** (*Irčin románek*, 1917, *Irča a Lexa*, 1919), **L. Merlínovou** (*Marie a Marta na univerzitě*, 1937, *Zdenin světový rekord*, 1935).¹⁸ Výjimečné postavení získává novela **Boženy Benešové** *Don Pablo, don Pedro a Věra Lukášová* (1936), kde se snad poprvé v české literatuře objevil typ spíše nehezky, uzavřené dívky, která není obklopena milující rodinou, ale naráží na babiččino nepochopení a dokonce čelí obtěžování obstarožního pedofilního pána. V novele jsou nastoleny reálné problémy, jež dodnes neztratily na své aktuálnosti.¹⁹ Za významné dílo můžeme považovat také *Robinsonku* (1940) **Marie Majerové**. Ta na sebe vzala nesnadný úkol, vrátit dívčí literaturu od snu k tvrdé realitě. Bláža (hlavní hrdinka *Robinsonky*), která považovala život za samozřejmost, si musí najednou uvědomit složitost světa a hlavně musí dojít k přesvědčení, kolik práce je pro různé „samozřejmosti“ zapotřebí. A tak se pomalu začala rýsovat nová hrdinka dívčí četby: optimistka, kterou překážky nutí k ještě důslednější cestě za cílem. Nemá nic společného s dívkami zraňovanými životem, naopak, nesnáze v ní vyvolají jen novou vlnu optimismu. Přemohla samotu, okusila boj o

¹⁷ GENČIOVÁ, M. *Literatura pro děti a mládež ve srovnávacím žánrovém pohledu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984, s. 138.

¹⁸ MOCNÁ, D., PETERKA, J. a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 116.

¹⁹ URBANOVÁ, S., ROSOVÁ, M. *Žánry, osobnosti, díla*. Ostrava: Filozofická fakulta, 2005, s. 162.

živobytí a uvědomila si hodnotu práce, jak řekl A. M. Píša v citovaném doslovu.²⁰

Vydávání literatury pro dívky zajišťovala v této době řada speciálních edic jako *Radostné mládí* (vydavatel V. Zrubecký), *Knihy nové dívčí generace* (B. Smolíková-Mečířová), *Dívčí knihovna* (nakladatelství Rodina), *Knihovna šťastných dívek* (Zmatlík a Palička).

Následkem politických událostí po roce 1945 došlo k vytěsnění populární beletrie, k výraznému poklesu produkce dívčího románu a po roce 1948 k jejímu úplnému zastavení. K oživení žánru došlo až od druhé poloviny 50. let.²¹ Jako první se mezi autory tohoto období prosadila **Helena Šmahelová**. Její román *Mládí na křídlech* (1956) byl čtenáři spontánně přijat a kritici jej označili za román s dívčí hrdinkou. Matylda, protagonistka románu, je odvážná a ctižádostivá, zároveň však zůstává dívčí. Zažívá první milostné vzplanutí, zmatky a zklamání z přátelství. Šmahelová pokračovala v této linii románem *Velké trápení* (1957). Ten se už dotýkal naléhavého společenského problému – rozvodovosti. Šmahelová byla vždy přesvědčena, že pro mladého člověka je důležitý dobrý konec, proto končí všechna její vyprávění smířením nebo nalezením optimálního řešení. Po Janě a Matyldě (hrdinky předešlých románů) vytváří Šmahelová celou řadu dalších dívčích typů (*Magda*, 1959, její pokračování *Dva týdny prázdnin*, 1960 a *Jsem už velká dívka*, 1963; tetralogie *Dobrá mysl*, 1964; *Dora a medvěd*, 1968 a další). Všechny procházejí svým „velkým trápením“, prožívají pocity osamocení, zklamání, žárlivosti. Mezi autory románů pro dívky na přelomu 50. a 60. let a zejména let 60. dále patří např. **Valja Stýblová** (*Dům u nemocnice*, 1959), **Alena Santarová** (*Káťa*, *Katrin*, *Katynka*, 1959), **Iva Hercíková** (*Pět holek na krku*, 1966) nebo **Jan Procházka** (*Divoké prázdniny*, 1967).

V 60. letech se v příběhové próze ze života dětí prosazovala problémovost a psychologizace. To se rovněž odráží v příbězích s dívčí hrdinkou. Dívky vystupují mnohem častěji v disharmonických rodinných vztazích, prožívají komplexy, střetávají se s pedagogy, s nezájmem rodičů, lidskou záští a pomluvou. Např. **Ivě Hercíkové** se

²⁰ ČERVENKA, J., HRABÁKOVÁ, J. *Minulost a přítomnost dívčí četby*. In: sb. *Rozpory a výkyvy dnešní dětské knihy*. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1962, s. 141-2.

²¹ MOCNÁ, D., PETERKA, J. a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 116.

podařilo živě zachytit spleť vztahy mezi dívkami ve volné trilogii *Nataša* (obsahuje *Pět holek na krku*, 1966, *Trest*, 1971 a *Druhá láska*, 1973). Velký ohlas měla v této době prvotina **Stanislava Rudolfa** *Metráček aneb Nemožně tlustá holka* (1969).²²

V 70. a 80. letech 20. století svědčí o pokračování žánru existence edice *Veronika* nakladatelství Albatros, novelisticky zpracované filmové scénáře **J. Kolárové** (*Holky z porcelánu*, 1976, *Léto s kovbojem*, 1979) a úspěšné prózy **S. Rudolfa** (*Nebreč*, *Lucie*, 1972, *Něžně háčkovany čas*, 1973, *Údolí krásných žab*, 1974, *Miliónová holka*, 1976, a jiné).²³

V próze pro dívky 90. let můžeme vysledovat několik poloh. Citovost a hledání identity se začaly prolínat s aktuálními problémy doby, objevila se sexuální otevřenost, se kterou se v dívčím románu dosud nepracovalo, zvýšila se také výchovná modelovost. **Eva Bernardinová** v sérii románů, která začíná knihami *Blanka, obyčejná holka* (1993), *Blanko, usmívej se* (1994) a *Blanko, představ si...* (1995), rozvíjí milostné zkušenosti studentky gymnázia a neobchází ani témata jako jsou lesbická láska, promiskuita, manželská nevěra vlastního otce, drogová závislost, všímá si problémů spojených s výchovou mentálně postiženého dítěte v rodině, problematiky péče o staré, nemocné, opuštěné lidi atd. Román je vlastně epizodním řazením novodobých exemplů. **Martina Drijverová** v románu *Anna za dveřmi* (1993) nechává svou hrdinku projít důsledky neúspěšného podnikání svého otce a dočasné izolovanosti, do níž se rodina dostává. **Ilona Borská** v románech *Cesta pro Hanku* (1993) a *Hanka v Paříži* (1995) varuje dívky před přílišnou důvěřivostí spojenou s pobytem v zahraničí, vede čtenářky k většímu sebevědomí a obezřetnosti. Ve stejném duchu je napsán román **Hany Bořkovcové** *Jdi pryč* (1994). Mezi pozoruhodné romány patří *Darina* (1993) **Jarmily Mourkové**. Obsahuje autentické zážitky tělesně postižené dívky, která usiluje o plnohodnotný život.

K tzv. problémové literatuře o sociálně patologických jevech moderního světa patří trilogie *Holky na vodítku* (*Jmenuji se Ester*, 2002, *Jmenuji se Alice*, 2002, *Jmenuji se Martina*, 2003) **Ivony**

²² URBANOVÁ, S., ROSOVÁ, M. *Žánry, osobnosti, díla*. Ostrava: Filozofická fakulta, 2005, s. 163-4.

²³ MOCNÁ, D., PETERKA, J. a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 117.

Březinové, jejíž části kromě dívčích postav spojuje především motiv závislosti na hracích automatech, na hubnutí, na drogách. Jednotlivé knihy jsou komponovány jako výpověď dívek, které v rámci léčby píší terapeutický deník nebo dopis.

Vedle těchto společensky závažných próz vycházely pravidelně každý týden překlady zahraniční tvorby pro ženy a dívky, a to zejména v kanadském nakladatelství *Harlequin* a nakladatelství *Ivo Železný*. Celé série příběhů byly odlišeny barevně (bílá, červená, fialová) i tematicky (např. tzv. adventinky, valentinky) a odehrávají se zpravidla v atraktivním prostředí vysokých hor, mořských letovisek, bank, ordinací a právnických kanceláří. Jsou sice určeny převážně dospělým dívkám a ženám, ale televizní zpracování a přitažlivé obálky vedou k zvýšenému zájmu u čtenářek už ve věku kolem patnácti let.²⁴

Po roce 1989 se dívčí román dostal do roviny triviální²⁵, neboť byl silně ovlivněn trendem komerčnosti.²⁶

Současná tvorba tohoto druhu nám nabízí řadu románů např. **Lenky Lanczové** (tzv. lanczovky, např. *Počkej na mě*, *Radko*, 1992, *Znamení bliženců*, 1994, *Prázdniny pro zaláskované* a další) nebo prózy, které nabývají až reklamní povahy a mají blízko k publicistice (I. Březinová: *Kateřina nejen ze zámku aneb Jak se stát herečkou*, *Miss sympatie Petra Faltýnová aneb Jak se stát modelkou*). V těchto a podobných prózách se vytváří novodobý mýtus spojený s masmédií, filmem a televizí. Základ tvoří „ideální obraz“ současné dívky a ženy, který má své předobrazy v oblíbených zpěvácích, herečkách, modelkách apod.

Čtenářky ve věku teenagerů čtou nejraději románky sedmnácti-osmnáctiletých autorek (např. Jana Tomanová, Eva Herzová, Jana Smetanová, Lenka Lanczová), které jakoby dodávaly tematické dívčího dospívání na autentičnosti. Na druhé straně je početné zastoupení starších autorů (např. Jaromíra Kolárová, Helena Longinová, Eva Bernardinová, Ilona Borská, Stanislav Rudolf). Ti opustili společenskou

²⁴ URBANOVÁ, S., ROSOVÁ, M. *Žánry, osobnosti, díla*. Ostrava: Filozofická fakulta, 2005, s. 164-5.

²⁵ Triviální literatura – původně označení prozaické literatury, pokládané antickou poetikou za umění nižšího lidového stylu, v moderní době označení pro literaturu umělecky substandardní pokleslou na naplňování a obměňování kompozičních schémat – bulvární literatura, brak, kýč (LEDERBUCHOVÁ, L. *Průvodce literárním dílem*. Jihlava: H & H, 2002, s. 152.)

²⁶ URBANOVÁ, S. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. století*. Olomouc: Votobia, 2004, s. 169.

tematiku a psychologizaci dívčího románu předešlých let a přizpůsobili se novým trendům prostřednictvím témat jako je sex, diskotéky, drogy, lovestory mezi dívkou a starším mužem, homosexualita a další. Zatímco dříve se celá spousta dívčích próz vyznačovala vzpourou dospívajících hrdinů proti rodičům a spojenectvím s nejstarší generací, v dnešních dívčích románech nesehrává klima rodiny rozhodující roli (výjimkou je román Hany Bořkové *Jdi pryč!* (1994) a román Jany Štroblové *Kam až se může* (2000), které vypovídají o proměnách v rodinných, přátelských a školních vztazích).²⁷

1.1.2 Znamky dívčího románu

Jedná se o žánr populární literatury určený dospívajícím dívkám, který má emotivním příběhem napomoci procesu jejich osobnostního zrání.²⁸

Základními znamky tohoto žánru jsou: modelovost, stereotypnost, navazování (sériovost) a kvantita produkce. **Modelovostí** rozumíme ustálené konstrukce, které stojí na systémové kombinaci předem daných syžetových prvků, typů a modelů, jež jsou často kombinované na základě dějového protipólu (dobrý – zlý, zločin – potrestání, čistá láska – vypočítavý poměr apod.). **Stereotypnost** představuje princip opakování určitých životních vzorců, informací, ustálených charakteristik a popisů postav, stylových prostředků a slovní zásoby. **Navazování** souvisí s potřebou opakování. Projevuje se v podobě metatextového navazování (sériemi, seriály, převypravováním...) nebo textového navazování (název kapitoly se opakuje v prvním souvětí apod.). Znamkem doby je **kvantita produkce** až nadprodukce. Do tvorby dívčí prózy vtrhla s velkou intenzitou **sériovost** (např. Harlequin), která působí v návaznosti na masmédiá, nakladatele, filmovou a hudební tvorbu. Určitá tematika, příběhy či postavy tak nabývají zmnožené podoby.²⁹

²⁷ URBANOVÁ, S. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. století*. Olomouc: Votobia, 2004, s. 171-2.

²⁸ MOCNÁ, D., PETERKA, J. a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 114.

²⁹ URBANOVÁ, S. *Metamorfózy dětské literatury*. Olomouc: Votobia, 1999, s. 130-132.

Dívčí román sleduje rozvoj hrdinčiny osobnosti (po stránce citové, mravní i intelektuální) v konfrontaci s rodiči, učiteli, ale také s kolektivem vrstevnic a s širším společenským prostředím. Dalším znakem je **snaha formovat a vychovávat** mladou čtenářku. Pro tuto formativní funkci je důležitým předpokladem ztotožnění se čtenářky s hlavní hrdinkou. Proto hrdinky mluví většinou hovorovým jazykem a mají zájmy podobné zálibám čtenářek (móda, kosmetika, milostné problémy...). Dívky – čtenářky se nejlépe ztotožňují s přibližně stejně starými hrdinkami. Prostřednictvím hlavní hrdinky se mladá dívka – čtenářka seznamuje s modelovými životními situacemi a následně jejich možnými řešeními.

Charakteristické jsou také **konfliktní situace** a osobní zkoušky, jimiž musí hrdinka projít. Ty souvisejí například s příchodem do nového školního prostředí, úmrtím nebo rozvodem rodičů, zhoršením ekonomické situace rodiny či se vstupem do zaměstnání. Hrdinka se učí orientovat se v mezilidských vztazích a zvládat je.

Příběhy v dívčích románech můžeme rozdělit na dva základní modely – kultivační a emancipační. Pro **kultivační model** je typickou hrdinkou „uličnice se zlatým srdcem“, ze které se cílevědomou výchovou a přibývajícím zkušenostmi stane kultivovaná žena. Naopak v **emancipačním modelu** se setkáváme s hrdinkou plachou, s tzv. „ošklivým kačátkem“, které však rozvine své skryté nadání a vypracuje se v úspěšnou osobnost.³⁰

Důležitou roli v hrdinčině dospívání hraje bezpochyby **příběh první lásky**, jež se často stává dominantním. Dívčí román se pak přibližuje červené knihovně. Milostnými protějšky dospívajících hrdinek bývají zralí muži, kteří se stávají jejich ochránci.

Vzhledem k tomu, že dívčí román většinou mapuje život hrdinky od dětství až k manželství a mateřství, vznikají častokrát několikasvazkové série, a to především když první díl sklidil velký úspěch.

V zápletkách hraje svou roli šťastná i nešťastná **náhoda**, zpravidla však končí příběhy happy endem spočívajícím v milostném souladu

³⁰ MOCNÁ, D., PETERKA, J. a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 114-115.

s milovaným mužem, často doprovázeném i profesním úspěchem, vítězstvím nad nouzí, strachem apod.³¹

Nelze opomenout též vnější neboli **vizuální podobu** knih. Zájem čtenářek si získávají křiklavě barevnou obálkou s fotokoláží, na níž jsou krásné modelky a modelové znázorňující postavy knihy.

Jednou z autorek prózy s dívčí hrdinkou je, jak jsme již zmínili, i spisovatelka Eva Bernardinová. Ačkoliv tento žánr není v její tvorbě stěžejní (píše především romány pro dětské čtenáře a poezii a prózu pro dospělé), dosáhla svou pentalogií o Blance Kubíčkové (*Blanka, obyčejná holka*, 1993, *Blanko, usmívej se*, 1994, *Blanko, představ si...*, 1995, *Ahoj, Blanko!*, 1998, *Blanka a Jirka*, 2003) v rozvoji dívčí prózy významného postavení. Série pěti románů zaujímá čtenářky svou otevřeností a tematickým zaměřením. Spisovatelka v ní zpracovává téma lásky, sexu, rodiny, přátelství, ale také méně obvyklou lesbickou lásku, nevěru rodičů, promiskuitu, handicap, plánované a neplánované početí a další živé náměty (viz kapitola 3 Pentalogie o Blance Kubíčkové), čímž se přizpůsobuje módním trendům a neztrácí na aktuálnosti. Dívčí román tak dostává novou, moderní podobu.

³¹ MOCNÁ, D., PETERKA, J. a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 114-115.

2 EVA BERNARDINOVÁ

Tato prozaička a básnířka vstoupila do literatury koncem 60. let 20. století. Stala se především úspěšnou autorkou knih pro děti a mládež, její tvorbu však tvoří také díla určené dospělým čtenářům. (Portrét spisovatelky viz příloha č. 1.)

2.1 ŽIVOTOPIS EVY BERNARDINOVÉ

Eva Bernardinová (dívčím jménem Raimová) se narodila 4. listopadu 1931 v Praze. Zde také strávila dětství a mládí. Její otec byl listonoš a matka mzdová účetní. Po gymnazijních studiích v rodném městě (maturovala 1951) absolvovala filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, obor čeština – literární věda. Doktorát filozofie získala na základě práce o Karlu Čapkovi (1956). Po vystudování působila jako redaktorka v literární redakci Československého rozhlasu v Praze (1956 - 59).³²

V roce 1955 se provdala a v roce 1959 se odstěhovala za manželem, jenž byl strojním inženýrem, na stavbu Orlické přehrady do obce Solenice, kde pak žila dvacet let. Pracovala zde jako knihovnice (1959 - 1961) a později jako vedoucí v dětské školní družině.³³ Po narození dětí zůstala v domácnosti. Roku 1982 se přestěhovala do Prahy a pracovala jako redaktorka *Tvorby*, nejprve v její literární příloze *Kmen*. Působila také v Památníku národního písemnictví³⁴, kde byla zaměstnána.³⁵

Od 80. let žije jako volná spisovatelka v Praze, je členkou Svazu čs. spisovatelů a výboru Svazu českých spisovatelů, od roku 1981 je členkou Společnosti přátel knihy pro mládež, spolupracuje jako

³² BLAHYNKA, M. *Čeští spisovatelé 20. století: slovníková příručka*. Praha: Čs. spisovatel, 1985, s. 32.

³³ CHALOUPKA, O. *Čeští spisovatelé literatury pro děti a mládež*. Praha: Albatros, 1985, s. 43.

³⁴ Památník národního písemnictví je zřízen za účelem získávat, shromažďovat, trvale uchovávat, evidovat, odborně zpracovávat a zpřístupňovat veřejnosti sbírky muzejní povahy, konkrétně sbírku dokladů k vývoji literatury a knižní kultury v českých zemích včetně dokladů vážících se k životu, dílu a odkazu významných osobností české literatury a knižní kultury od 18. století do současnosti a sbírku uměleckých děl výtvarného umění (<http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/cs/pnp-poslani.php>)

³⁵ *Malá galerie autorů Československého spisovatele*. Praha: Čs. spisovatel, 1989, s. 22.

lektorka s nakladatelstvím Albatros, s Čs. rozhlasem a v menší míře i s televizí.³⁶ V důchodu se mj. věnuje práci pro nevidomé.

Nejprve se představila jako lyrička (knihy *Slunovrat*, 1969 a *Strom z ráje*, 1974). Mezitím se objevila její próza ve sborníku *Mládátka z herbáře* (1973). Je zastoupena v řadě almanachů a sborníků a publikuje časopisecky.³⁷

Pro Evu Bernardinovou má velký význam rodina. Už od dětství měla krásný vztah s rodiči. O svém dětství sama řekla:

*„Ačkoli byl tatínek roky těžce nemocný a maminka se o něj starala a také o mne a svou matku, měla jsem doma vždycky pocit jistoty, bezpečí. Co máš v hlavě, to ti nikdo neveme, říkali rodiče a dali mi možnost vzdělání. Mnohá učenost propadla sítím paměti. Ale toho, co mi uložili do srdce, neubývá. Děkuju rodičům za život, za lásku, za vychování.“*³⁸
(Celý rozhovor viz příloha č. 2.)

Důležitou roli sehrála v autorčině životě také vesnice Solenice, kam se přestěhovala za manželem, který pracoval na přehradě Orlík. Odešla tak z Prahy, ale nikdy nelitovala:

*„Krajina kolem Orlické přehrady je domovem mého srdce. Skoro všechno, co jsem napsala, s ní souvisí. I když to často nebylo lehké, nikdy jsem nelitovala, že jsem odešla z Prahy a tolik let žila na venkově.“*³⁹

Opustila hlavní město a přestěhovala se na vesnici, kde byla ženou v domácnosti. Mnozí to kritizovali, ale autorka dodnes nelituje:

„Na přehradě se mi narodily děti a tady taky vyrostly. Zůstala jsem s nimi doma. Leckdo mi vytýkal, že se nechám živit mužem, že jsem vystudovala za peníze dělnické třídy a pak si odešla na vesnici a tam žiju jenom v rodině. Ale my jsme se s mužem dohodli, že budu doma, i když žít z jednoho platu nebylo lehké. Ale měli jsme byt a vytvářeli jsme rodinu jako společné dílo. Bylo to krásné, ale často vysilující. Když jsem odcházela z Prahy, všichni, včetně matky, prorokovali, že se

³⁶ CHALOUPKA, O. *Čeští spisovatelé literatury pro děti a mládež*. Praha: Albatros, 1985, s. 43.

³⁷ BLAHYNKA, M. *Čeští spisovatelé 20. století: slovníková příručka*. Praha: Čs. spisovatel, 1985, s. 32.

³⁸ ČERNÍK, MICHAL. O životě se spisovatelkou a básničkou Evou Bernardinovou. *Haló noviny*, Praha, roč. 11, č. 167 (20010720), Obrys kmen, s. 2.

³⁹ KLEMPERA, JOSEF. V rodině se člověk naučí lásce. *Naše rodina*, 1987, roč. 19, č. 30 (29. 7.), s. 13.

nejdýl za půl roku vrátím, že přece já, pražská intelektuálka, nemůžu žít v takové pustině. Nebyla to pustina!

Byla to krajina mého srdce. A nebýt rodinného pádu, kdy muž po dvaceti letech odešel od rodiny, žili bychom tam dodnes.“⁴⁰

Odchod manžela zasadil spisovatelce velikou ránu:

„Tvrdou lekcí byl pro mne manželův odchod. Ozvěny našeho rozchodu vnímám dosud i v rodinách našich dětí. A když už jsem myslela, že jsme to všichni přežili a udrželi vztahy, které bylo možné zachovat, překvapilo mě oddálení s dospělými dětmi.“⁴¹

Od roku 1986 se Eva Bernardinová soustavně zabývá problematikou postižených. Tehdy ji nakladatelství Albatros vyzvalo, aby napsala knížku o postiženém dítěti. Tak se jí otevřela cesta k lidem, které by jinak míjela s ostychem, lítostí a tajnou úlevou, že její děti vidí, slyší, chodí; že jim to myslí.

„Po dlouhých studiích a mnoha návštěvách našich i zahraničních škol pro nevidomé vznikla knížka Ahoj, bráško! (s podtitulem: Zdravé a postižené děti mohou žít dohromady). Vypráví o rodině, kde se druhé dítě narodí nevidomé.“⁴²

V české republice vznikla řada akcí ve prospěch postižených. Aby se jejich život ale opravdu změnil, k tomu je třeba dlouhodobé, soustavné práce. Proto uvítala Eva Bernardinová program BOOK HANDICAP⁴³, jenž usiluje o vydávání knih pro postižené děti a mládež i knih o postižených. Usiluje také o podporu všech aktivit, které s tím souvisejí. Sama se potom vyjadřuje k bodu, který říká: „Je třeba působit na veřejnost, aby se naučila žít s postiženými... a to formou přednášek, besed, článků v dětských časopisech a učebnicích, pořadů ve sdělovacích prostředcích...“(viz příloha č. 3) Těchto otázek se Bernardinová dotýká nejen v publicistice (propagace výstav pro postižené a o postižených v časopisech a rozhlase), v povídkách pro menší děti (Mateřídouška, Sedmička, ABC), v příběhové knížce *Ahoj*,

⁴⁰ BERNARDINOVÁ, EVA. O rodině. *Zlatý máj*, 1994, roč. 38, č. 3/4 (srpen), s. 82.

⁴¹ ČERNÍK, MICHAL. O životě se spisovatelkou a básníčkou Evou Bernardinovou. *Haló noviny*, Praha, roč. 11, č. 167 (20010720), Obrys kmen, s. 2.

⁴² BERNARDINOVÁ, EVA. Rodina nemocná a zdravá. *Zlatý máj*, 1994, roč. 38, č. 3/4 (srpen), s. 87-88.

⁴³ Nadace BOOK HANDICAP vznikla z iniciativy České sekce IBBY na podzim roku 1991 v návaznosti na mezinárodní putovní výstavu „Knihy a postižená mládež“ (BERNARDINOVÁ, EVA. Rodina nemocná a zdravá. *Zlatý máj*, 1994, roč. 38, č. 3/4 (srpen), s. 87-88.)

bráško!, ale i v dívčím románu *Blanka, obyčejná holka* a v jeho volných pokračování *Blanko, usmívej se, Blanko, představ si...*, *Ahoj, Blanko!*, *Blanka a Jirka* (viz kapitola 3 Pentalogie o Blance Kubíčkové).⁴⁴

2.2 DÍLO EVY BERNARDINOVÉ

Tvorba Evy Bernardinové se sice nepočítá na desítky knih, ale je velmi rozmanitá. Spisovatelka píše totiž jak prózu, tak poezii a své knihy adresuje dětem i dospělým čtenářům.

2.2.1 Obecné informace o tvorbě

Do literatury vstoupila Eva Bernardinová v roce 1969 básnickou sbírkou *Slunovrat*. Pro její tvorbu jsou charakteristické autobiografické rysy, které především její poezie odhaluje až s drsnou upřímností. Krátké básně, psané prozaickým volným veršem, ironicky rozvíjejí milostné téma nejprve v manželském a později v mileneckém vztahu (*Slunovrat, Strom z ráje*). Opakem citových proher je mateřství jakožto základní životní jistota v údělu ženy. V básnické sbírce *Domů* pak autorka přiznává bolest, kterou přináší život bez milovaného muže.⁴⁵

Také ve svých povídkách pro dospělé čerpá Eva Bernardinová z konkrétních životních situací a mezilidských vztahů. Opírá se tu o vlastní zážitky ze stavby přehrady, které se účastnila, ze setkání a společných osudů s lidmi, jež byly vzory jejích literárních postav. Čtyři povídky cyklu *Dobré slovo* představují v tomto směru výrazný přínos. Jsou zabudované v životní skutečnosti, z níž vyplývají základní otázky, které jsou zde pro Bernardinovou stejně jako v jejích verších především otázkami lidských vztahů a hledání osobního štěstí.⁴⁶

Závažnost otázek, jež spisovatelka klade svým hrdinům jak v próze, tak v poezii, proniká pozoruhodným způsobem i do obou svazků autorčina díla pro děti, do její kroniky *Kluci, holky a Stodůlky* (1975,

⁴⁴ BERNARDINOVÁ, EVA. Rodina nemocná a zdravá. *Zlatý máj*, 1994, roč. 38, č. 3/4 (srpen), s. 87-88.

⁴⁵ <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=672>, aktualizováno 30. 11. 2007, staženo 28. 3. 2009

⁴⁶ CHALOUPEK, O. *Čeští spisovatelé literatury pro děti a mládež*. Praha: Albatros, 1985, s. 43-4.

1978). Tímto dílem přinesla Eva Bernardinová do příběhové prózy sedmdesátých let nový rozměr (viz dále).⁴⁷

2.2.2 Chronologický přehled tvorby

Slunovrat (1969)

Ve své lyrické prvotině vyjadřuje autorka úděl ženy, jež je zobrazen formou kontrastu touhy a reality všedního shonu manželky a matky. Sbírkou vyplňují ironické úvahy. Spisovatelka odhaluje každodenní napětí a šokuje pravdivým zjištěním s vlastního rodinného soukromí. Nepřítele vidí hlavně ve lhostejnosti a citovém strádání.⁴⁸

Strom z ráje (1974)

Sbírka veršů pro dospělé.

Kluci, holky a Stodůlky (1. díl 1975, 2. díl 1978)

Do české vesnice 70. let 20. století umístila spisovatelka příběh rodiny se dvěma dětmi. Podnikavý šesťák Honza Voříšek dělá občas rodičům starosti, protiklad má ve své sestře Aničce. Autorka však zabrala i širokou škálu povahových typů dalších dětí a dospělých.

Vyprávění směřuje k poznání, že o budoucích povahách dospívajících rozhoduje příklad dospělých. Vše se děje v kronikářské kompozici. Román byl v roce 1978 zapsán na Čestnou listinu IBBY, což je ocenění pro vynikající knihy udělované jednou za dva roky autorům, ilustrátorům a překladatelům.⁴⁹ Sama autorka ke knize řekla:

„Námětem dětské knížky Kluci, holky a Stodůlky jsou moje zkušenosti ze života na malé vsi. Jsou to zážitky mých dětí a jejich spolužáků a kamarádů. Bez důvěry dětí, bez jejich svěřování, bych se spoustu věcí nedověděla. Bez jejich pomoci bych takovou knížku nemohla napsat. A naopak. Ony by mi nedůvěřovaly, kdybych spolu s nimi na vsi nežila.

⁴⁷ CHALOUPKA, O. *Čeští spisovatelé literatury pro děti a mládež*. Praha: Albatros, 1985, s. 43-4.

⁴⁸ BLAHYNKA, M. *Čeští spisovatelé 20. století: slovníková příručka*. Praha: Čs. spisovatel, 1985, s. 32.

⁴⁹ www.czlit.cz/main.php?pageid=34&author_id=271, aktualizováno 1. 12. 2005, staženo 16. 5. 2008

Jméno Stodůlky se mi prostě líbilo. Stodůlky jsou malé stodoly nebo taky sto důlků pro hraní kuliček... Že stojí Stodůlky blízko Prahy, jsem se dověděla, teprve když jsem se v roce 1982 do Prahy opět vrátila.“⁵⁰

V knize se objevuje postava pana Voříška a právě jemu je tento román věnován. Proč právě jemu, na to autorka odpovídá takto:

„Protože si vážím takových mužů, jako je pan Voříšek z mé knížky. Mužů, kteří se starají o své rodiny, ale není jim lhostejné, co se děje kolem nich. Mužů, na které se jejich děti a ženy a taky sousedi můžou spolehnout. Podobný muž je i kapitán z knížky Děti na vodě. Také ve svých dívčích románech Blanka, obyčejná holka a Blanko, usmívej se ukazují, jakého muže by měly hledat dívky, které chtějí založit zdravou rodinu.“⁵¹

Eva Bernardinová vede podobně jako jiné spisovatelky různé besedy, na kterých vypráví o svých knihách, inspiraci, nápadech a reaguje na postřehy čtenářů. V příloze č. 3 předkládáme fotografie z besedy s dětmi na téma „Kluci, holky a... Eva Bernardinová“.

***Dobré slovo* (1976)**

Tato kniha přináší povídky inspirované poznáním lidí na stavbě přehrady. Hlavní postavou povídky *Hráz* je dělník, který bojuje proti lhostejnosti a nedbalosti, avšak ani ve vlastní rodině nenachází pochopení. Další dvě povídky sledují milostné krize – mladé manželské dvojici pomůže prostředí velké stavby k obnovení milostného citu. Čtvrtá povídka zobrazuje téma časté u přehradních námětů – odpor podřídit se nutnosti stěhování.⁵²

***Raněná řeč* (1982)**

Ve srovnání s *Dobrym slovem* je tato kniha pestrá, námětově nejednotná, lyričtější a subjektivnější. Autorka v ní vypovídá o různých etapách svého života. Úvodní povídka *Raněná řeč* přináší vzpomínku na válku, na otce raněného mrtvicí, na chvíle Pražského povstání. Hlavní postavou je mladá dívka, jež zažívá okupaci. Druhá povídka *Básničko!*

⁵⁰ KLEMPERA, JOSEF. V rodině se člověk naučí lásce. *Naše rodina*, 1987, roč. 19, č. 30 (29. 7.), s. 13.

⁵¹ BERNARDINOVÁ, EVA. O rodině. *Zlatý máj*, 1994, roč. 38, č. 3/4 (srpen), s. 82.

⁵² BLAHYNKA, M. *Čeští spisovatelé 20. století: slovníková příručka*. Praha: Čs. spisovatel, 1985, s. 32.

je návratem autorky do let mladé naivity a romantické představy se střetají s všedním životem. Hlavní postavou je mladá učitelka, jejíž ideální představy o životě a lidech utrpí bolestnou trhlinu. Třetí, nejdelší povídka *Svátky poezie* má podobu reportáže ze zájezdu dvou českých básnířek na dny poezie do Střední Asie a podává křehký příběh nenaplněné lásky. Proti dobové mravní lhostejnosti staví autorka starodávné ctnosti – lásku k dětem, rodinou soudržnost, manželskou věrnost. Bernardinová klade důraz na subjektivní prožitek, reflexi, sebevýpověď.⁵³

***Domů* (1985)**

V této básnické sbírce autorka ukazuje těžkosti v životě bez milovaného muže.⁵⁴

***Děti na vodě* (1989)**

V próze o nelehkém zrodu vodáckého oddílu se spisovatelka opět vrací k venkovskému prostředí.

***Láska (73 lekce)* (1989)**

Tenký svazek obsahující ukázky hned ze tří autorčiných básnických sbírek. Jak už napovídá název, najdeme zde básně o lásce. Avšak nejde vždy o básně křehké, objevují se tu i básničky s drsnějším nádechem.

***Blanka, obyčejná holka* (1993)**

***Blanko, usmívej se* (1994)**

***Blanko, představ si...* (1995)**

***Ahoj, Blanko!* (1998)**

***Blanka a Jirka* (2003)**

Touto pentologií vstoupila Eva Bernardinová počátkem 90. let 20. století do pole dívčí četby. Série pěti románů vypráví o dospívání patnáctileté Blanky Kubíčkové. Široké časové rozpětí příběhu autorce umožnilo nastolit řadu témat, do té doby v literatuře pro mládež tabuizovaných: sexuální výchova, mentální handicap, náboženské

⁵³ BLAHYNKA, M. *Čeští spisovatelé 20. století: slovníková příručka*. Praha: Čs. spisovatel, 1985, s. 32.

⁵⁴ JANOUŠEK, P. *Slovník českých spisovatelů od roku 1945. Díl 1, A-L*. Praha: Brána, 1999, s. 39.

vyznání a jiné. V posledních dílech k nim pak přibyly i pokusy o interpretaci historických událostí a současné politické situace. (Blíže viz kapitola 3 Pentalogie o Blance Kubíčkové).

Ahoj, bráško! (2004)

Román pro děti, ve kterém Bernardinová vychází z vlastních zkušeností s prací pro handicapované a líčí obtížnou situaci rodiny, jež se musí vyrovnat s traumatizující skutečností, že jejich druhé, toužebně očekávané dítě se narodilo nevidomé.⁵⁵

Nevěry (2005)

Povídkový soubor, ve kterém je nahlíženo na nevěru z pohledu žen – autorek. Povídkou do sborníku přispěly spisovatelky známé a zkušenější, ale příležitost dostaly i ty, které byly teprve na začátku své kariéry. Eva Bernardinová zařadila povídku *Sem tam tlačte*.

⁵⁵ www.czlit.cz/main.php?pageid=34&author_id=271, aktualizováno 1. 12. 2005, staženo 16. 5. 2008

3 PENTALOGIE O BLANCE KUBÍČKOVÉ

Pokud bychom měly charakterizovat tvorbu Evy Bernardinové, mohli bychom říct tři slova, která by ji vystihovala – rodina, děti, řeka. Právě těchto tří témat se týká nejedna autorčina kniha. A ne jinak je tomu i v případě románu, který se nakonec rozrostl až na pět dílů. První tři knihy vyšly rok po sobě: *Blanka, obyčejná holka* (1993), *Blanko, usmívej se* (1994), *Blanko, představ si...* (1995). Následující dva se objevily až po delším časovém odstupu: *Ahoj, Blanko!* (1998), *Blanka a Jirka* (2003). Děj každého z nich končí otevřeně. A tak po úspěchu u čtenářek mohla autorka navázat a napsat pokračování.

Ústřední postava, patnáctiletá Blanka, žije na vesnici, je členkou vodáckého oddílu a chystá se studovat na gymnázium v okresním městě. Zažívá konflikty s rodiči, bratrem, ale také se spolužáky, jež jsou charakterově i sociálně odlišní (různé povahy, někteří nežijí s oběma rodiči, rozdílné vztahy s rodiči). Samozřejmě poznává svou první lásku, ale prožívá také zklamání. V průběhu pěti románů Blanka dospívá, poznává nové lidi, řeší nejrůznější problémy. Svou roli sehrává v tomto díle náhoda (např. nečekané setkání...), jež vždy způsobí v Blančině životě zvrát a vše je rázem jinak.

Děj se odehrává převážně ve vesnici Borovany, kde hlavní hrdinka bydlí. Na gymnázium a posléze do zaměstnání dojíždí do nedalekého okresního města, které však není jmenováno. Část příběhu se odehrává v daleké Jižní Americe, kam odjede Blančin otec na služební cestu a dcera ho zde na nějaký čas navštíví.

Všech pět dílů má řetězovou strukturu. V knihách se střídá chronologický čas s časem retrospektivním (autorka zachovává časovou posloupnost a dodržuje časový sled, ale z důvodu objasnění některých událostí se občas vrací do minulosti).

Pentalogii spojují postavy, které se během příběhu vyvíjí a mění (dospívají), objevují se však i postavy nové.

Autobiografické prvky v pentalogii

Román je podobně jako jiná díla Evy Bernardinové protknut autobiografickými rysy a odráží skutečnosti z různých etap autorčina života. Nesčetněkrát se dočítáme o Blančině zálibě v plavání, o její činnosti ve vodáckém oddíle, o jejím vztahu k řece vůbec. Zde se bezpochyby skrývá Orlická přehrada, která sehrála v životě Evy Bernardinové významnou roli. Právě v tomto kraji, ve vesnici Solenice, žila 20 let, právě tady se jí narodily děti a vyrůstaly zde.

Stejně tak můžeme v pentalogii najít pasáže inspirované samotnou vesnicí. Například ve třetím díle *Blanko, představ si...* (1995) se setkáváme s pomluvami, jež jsou typickým projevem života na venkově. Každý má na vesnici určitou úlohu a každé vybočení se stává předmětem smyšlenek a křivých nařčení.

Řadu let se Bernardinová zabývá problematikou postižených, což se samozřejmě promítá i do její tvorby.

„Handicap spoluvytváří podobu dnešní mladé generace. Mladí lidé o tom musí vědět, nejen proto, aby se naučili žít spolu s postiženými, ale aby sami začali usilovat o to být zdraví a mít zdravé děti. Myslím si, že společnost nevede mladé lidi k tomu, jak správně založit rodinu, ani je nepoučuje, co dělat, aby se jim narodili zdraví potomci.“⁵⁶

S handicapem se setkává i Blanka. Postiženým dětem pomáhá, avšak její kamarádka Yveta k nim chová odpor. Tento postoj se však mění ve chvíli, kdy se její sestře narodí postižená holčička. Jednotlivé situace tak vedou k zamyšlení nad tématem handicapu (zda není možné předejít či zabránit postižení u dětí apod.).

Eva Bernardinová zdůrazňuje snad v každém svém díle funkci rodiny:

„Rodina je základ společnosti. Všechno, co píšu, se týká lásky a rodiny. Myslím, že dobrý, dlouhodobý život v rodině je náročnější než jakákoli jiná práce. Nikde jinde než právě v rodině se lásce naučí.“⁵⁷

Značnou pozornost věnuje autorka také roli rodičů:

„„Jaké jste si nás vychovali, takové nás máte!“ odpovídají často mladí na výtky dospělých. Souhlasím. Co mě na nich mrzí, mrzí mě především na nás. Říká se však, že výchova nezmůže všechno, že

⁵⁶ ZÍTKOVÁ, IRENA. Dívčí román: nejen o lásce. *Nové knihy*, č. 7 (19940223), s. 6.

⁵⁷ Tamtéž.

*určující je to, co si člověk při zrození přináší na svět. Ale to je také přece dáno rodiči, prarodiči, předky... Na nás se mi především nelíbí, že přivádíme děti na svět bez lásky, že se o ně málo staráme, že je špatně vychováváme. To, co se na nich jeví jako ošklivé, je naše vlastní ošklivost.*⁵⁸

V próze o Blance autorka představuje různé typy rodin (úplné, neúplné), odlišná postavení rodičů a jejich jednání s dětmi. Setkáváme se tu jak s rodiči starostlivými, hodnými, pečlivými, tak i s těmi, jež svým dětem neustále něco vyčítají, dávají jim za vinu vlastní chyby a podobně. Čtenářky to vede k zamyšlení, co je a není správné.

Pro dívčí román je příznačná snaha formovat a vychovávat čtenářku. O to usiluje i Bernardinová. Snaží se tak přirozeným, otevřeným a nenásilným způsobem. Například v prvním díle *Blanka, obyčejná holka* (1993) zařazuje do textu mj. i hodinu „sexuální osvěty“, tj. přednášku mladé doktorky na téma manželství a rodičovství, těhotenství a antikoncepce. Nejprve se koná odborná přednáška plná frází, co by se mělo, co by se nemělo, ale potom pokládají žáci doktorce dotazy a následně diskutují. Přednáška tak dostává novou, pro žáky zajímavější a přijatelnější podobu (žáci se doktorky zeptají, jakou ochranu používala ona v jejich věku, doktorka pohotově a upřímně odpovídá) a formativní funkce nabývá většího efektu.

Široké časové rozpětí příběhu (4-5 let) umožnilo Evě Bernardinové nastolit do její prózy řadu témat, jež byla do té doby v literatuře pro mládež často tabuizována: sexuální výchova, problematika postižených, náboženské vyznání, lesbická láska, nevěra rodičů, neplánované početí, antikoncepce a další. O těchto aktuálních problémech hovoří spisovatelka otevřeně, avšak u ožehavých témat si zachovává cudnost. Vše líčí věcně, střízlivě, přirozeně a pracuje s novými motivy. Činí tak z prostého důvodu:

„Dospívající člověk, i když se tváří poučeně, je plný nejistoty. Některé zkušenosti nelze získat teoreticky, ale můžeme být na ně upozorněni předem, mohou se hodit, neříkám, že mohou spasit. Mít

⁵⁸ ZÍTKOVÁ, IRENA. Dívčí román: nejen o lásce. *Nové knihy*, č. 7 (19940223), s. 6.

aspoň poněti o tom, co znamená milovat se, jaké následky může milování mít, co by se dalo dělat, abychom se jim vyhnuli. Snažím se vyprávět příběh tak, aby podnítil k přemýšlení, jak není dobré žít a jak by bylo dobré žít.“⁵⁹

Prostřednictvím pentalogie O Blance předává Eva Bernardinová čtenářům vlastní zkušenosti.

„Vidím v dívčím románu jednu z možností, jak promlouvat k mladým lidem o svých zkušenostech v roli ženy, matky a manželky.“⁶⁰

⁵⁹ ZÍTKOVÁ, IRENA. Dívčí román: nejen o lásce. *Nové knihy*, č. 7 (19940223), s. 6.

⁶⁰ Tamtéž.

3.1 BLANKA, OBYČEJNÁ HOLKA

Touto knihou vstupuje Eva Bernardinová počátkem 90. let 20. století (1993) do pole dívčí četby. Jako veškerá autorčina tvorba se i děj této knížky točí hlavně kolem lásky, ale nejen kolem ní. Autorka ji napsala až s provokující otevřeností a nevyhýbá se ani nejchoulostivějším tématům. Svoji studentskou hrdinku nechává okusit života ve všech jeho podobách.⁶¹

3.1.1 Tematická výstavba

Téma je obsahová a myšlenková stránka uměleckého díla. Hierarchicky je členěno na témata hlavní a vedlejší a dále pak na motivy, přičemž motivem rozumíme nejmenší, dále nedělitelnou složku tematické struktury díla.⁶²

V sérii pěti románů se objevuje spousta témat, ale **hlavním tématem**, které spojuje celou pentalogii, je dospívání patnáctileté Blanky Kubíčkové. Jednotlivé díly se potom tematicky zaměřují na určitá věková údobí hrdinky a s ním související starosti a události.

V prvním díle *Blanka, obyčejná holka* je ústředním tématem věkové období od patnácti do sedmnácti let, kdy Blanka nastupuje na novou školu, poznává nové kamarády a spolužáky, zažívá první lásku a milostné zkušenosti, dostává se do konfliktu s vrstevníky, rodiči i učiteli, hledá brigádu...

Hlavní téma je tvořeno **tématy vedlejšími**, dílčími. V tomto díle jsou to témata následující.

TÉMA RODINY

Blanka žije ve spořádané rodině. Má mladšího bratra a rodiče, kteří se o ně starají, vychovávají je a dávají jim najevo svou lásku. Přesto si však Blanka nad svými rodiči občas povzdechne, například na návštěvě

⁶¹ BERNARDINOVÁ, E. *Blanka, obyčejná holka*. Praha: Erika, 1993.

⁶² PAVERA, L., VŠETIČKA, F. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Nakladatelství OLMOUC, 2002, s. 349.

u kamarádky Yvety, jejíž rodina si žije na trochu jiné úrovni než ta Blančina:

„Jaké ona má rodiče a jaké já?! Naši vypadají jako hadrníci. Pořád něco dělají a šetří na všem možném. Máma má všechno oprané a táta si v hadrech přímo libuje. A máma nemá o nic lepšího ani zájem. Kam bych to vzala? A kupovat to do skříně? To Yvetina máma řekne: Já když něco vidím a líbí se mi to, tak si to koupím. A Yvetce taky. Peníze budou, ale my nebudem!“⁶³

Na druhé straně si však Blanka uvědomuje, jak může být ráda, že jsou její rodiče takoví, jací jsou. U svých spolužáků a kamarádů se totiž setkává s rodinami neúplnými či jinak narušenými.

Blančina spolužačka Kája žije jen s matkou. Dá se říct, že vůči mužům mají averzi a mají k tomu patřičné důvody.

„Bez tatínek jde všechno líp,“ řekla Kája, „tatínkové platí a my utrácíme...“ Blanka se zasmála. „Můj dědeček,“ řekla Kája, „holky vůbec neuznával. A měl tři. Babičku utýral k smrti. Moje máma byla nejstarší a o sestry se starala.“ Blanku překvapilo, že jí Kája povídá takové důvěrnosti. „Máma chtěla zůstat sama, ale nakonec se vdala,“ řekla Kája, „kvůli mně. Táta hrozně pil. Bil mámu a rozbíjel nám nábytek. Já jsem z toho dostávala nervové záchvaty. Když se odstěhoval, to bylo vysvobození. Máma už žádnýho mužskýho nechce.“⁶⁴

Spolužák a kamarád Jirka má doma hotové peklo. Když ho srazí nákladřák a leží v nemocnici, chce mu Blanka napsat za celou třídu pozdrav a posléze ho navštívit. Předtím však musí od jeho rodičů zjistit adresu nemocnice. Ale setkání s Jirkovou matkou není nejpříjemnější.

„A na co to potřebujete?“ „Chtěli bychom ho navštívit. On nám poslal lístek, celé třídě.“ „No vidíte ho! A domů nenapiše! Rodiče mu za to nestojí!“ Blanka stojí na prahu. „To je hrozný kluk,“ říká paní Válková, „co ten nás stál nervů a těch peněz! Jak my jsme se mohli mít, kdybychom ho neměli... a teď zas do něčeho vrazil... jiný dítě by si takových rodičů vážilo, ale on? Co ten se nazlobil!“⁶⁵

⁶³ BERNARDINOVÁ, E. *Blanka, obyčejná holka*. Praha: Erika, 1993, s. 21.

⁶⁴ Tamtéž s. 70-1.

⁶⁵ Tamtéž s. 110.

Spisovatelka tak prezentuje různé typy rodin, rozdílné vztahy dětí a rodičů a zdůrazňuje vliv rodiny na dětského jedince. Rodinná harmonie či případná disharmonie se odráží v názorech, postojích a pocitech dítěte, v jeho vztazích k ostatním lidem a poznamenává to také jeho budoucí život.

TÉMA LÁSKY

Láska se v románu nevyskytuje pouze v podobě citu mezi mužem a ženou (chlapcem a dívkou), což je pro tento typ žánru typické, ale autorka se zde zaměřuje i na jiné její druhy, například na lásku mezi rodiči a dětmi.

Eva Bernardinová roli rodičů v životě dětí vždy zdůrazňovala. A tak není divu, že ve svých dílech nezobrazuje jen „vzorné“ rodiče, ale také rodiče, kteří „svoji roli“ neplní. V této knize jsou to rodiče Jirky Válka. Ti svého syna neustále shazují, kárají a nevidí na něm jedinou kladnou vlastnost. Vyčítají mu i samotnou jeho existenci.

Když leží Jirka v nemocnici, chce mu Blanka z domu donést nějaké knihy. Nejenže je jeho matka neochotná knihy najít, ale opět si neodpouští stížnosti na syna, zatímco Blanka ho chválí.

„Máte ohromně chytrého syna“ řekla Blanka. Snažila se trochu ohřát situaci. „Tomuhle u nás nerozumí nikdo...“ „No, vidíte ho!“ řekla paní Válková. „Samý blbosti! Vy myslíte, že by moh opakovat? To by byl malér. To by chodil do školy ještě o rok dýl. Kdy nám konečně splatí, co nás stál? Co jsme do něj nacpali?!“⁶⁶

Autorka tak vede čtenářky jako budoucí matky k zamyšlení, zda je takové jednání rodičů správné.

Vedle rodičovské lásky se setkáváme ještě s láskou lesbickou, což je téma doposud v literatuře pro mládež tabuizované. Narážíme na něj ve chvíli, kdy se Blanka vrací ze školního výletu, ujede jí autobus domů a spolužačka Kája jí nabídne, aby na další počkala u nich.

„Kája podala Blance časopis. „Prohlídni si to,“ řekla a odnášela šálky. „On a ona,“ četla Blanka nahlas. „Ne,“ řekla Kája ve dveřích, „on ne.“ „A jó,“ řekla Blanka, „Ona a ona.“ (...) V časopise byly barevné obrázky. Polonahé a nahé ženy se líbaly a sahaly si na prsa. (...) Kája

⁶⁶ BERNARDINOVÁ, E. *Blanka, obyčejná holka*. Praha: Erika, 1993, s. 113-14.

se dotkla časopisu. ‚Nechceš si něco z toho zkusit?‘ Blance se udělalo mdlo. ‚Blani, vždyť to nic není... po takových pusinkách se nemůže nic stát...‘ Blanka zatěkala očima po bytě. Přímou proti ní byl akt nahé ženy s pootevřenými ústy. Zalapala po dechu.“⁶⁷

Blanka odchází a zmatená přemýšlí o tom, co se stalo. Druhý den ve škole se její šok násobí. Ona sama by se o odpoledni u Káji snad ani nezmínila, ale Kája vše obrací a šíří, že je Blanka „teplá“.

Spolužáci se od Blanky odvrací a nikdo se s ní nebaví. Chování odpovídá skutečnosti. Dříve byla homosexuální orientace něčím „nesprávným, nevhodným a snad i zakázaným“. Kdyby Bernadinová napsala tento román dnes (v roce 2009), jistě by spolužáci nebyli touto skutečností nikterak pohoršeni anebo alespoň ne do takové míry. O homosexuálních párech slyšíme v televizi, dokonce jsou o nich natáčeny seriály, zkrátka toto téma dnes už není tabu.

TÉMA HANDICAPU

Eva Bernardinová se řadu let věnovala problematice postižených. To se odráží i v románu. Blanka se setkává s postiženými dětmi a pomáhá jim. Avšak její kamarádka Yveta jimi zpočátku pohrdá.

„Kolem přecházely děti, které sebou všelijak házely a měly vygumované obličejy. Těsně za gymnáziem byla zvláštní škola. ‚Pojď si sednout jinam,‘ řekla Yveta, ‚já se na to nemůžu dívat!‘ ‚Proč?‘ ‚Je mi z nich špatně. Já nechápu, že něco takového dávají mezi normální lidi!‘“⁶⁸

Jenže ve chvíli, kdy handicap zasáhne i do její vlastní rodiny, svůj postoj přehodnotí. Její sestře se narodí postižená holčička.

„Lilinka... není... normální...‘ ‚Co? Lilinka není normální?‘ ‚Ségra měla podezření už dřív... ale nikomu to neřekla... až teď... teď už je to jisté... Lilinka má poškozený mozek... nikdy nebude schopná postarat se sama o sebe...‘“⁶⁹

A to už se rozvazuje diskuze, proč se rodí postižené děti, zda tomu lze zabránit, předejít. Spisovatelka tak apeluje na čtenářky, budoucí rodičky, jak by se měly v případě početí chovat (nepít, nekouřit...).

⁶⁷ BERNARDINOVÁ, E. *Blanka, obyčejná holka*. Praha: Erika, 1993, s. 71.

⁶⁸ Tamtéž s. 16.

⁶⁹ Tamtéž s. 139.

K podobné otázce se vracíme v pasáži o Vaškovi, chlapci, kterého Blanka poznala na zábavě. V jednu chvíli mají k sobě hodně blízko a on se jí svěřá, že má postiženou sestru.

„Takže Vašek má ségru. Mladší. Je postižená. ‚Co je jí?‘ ‚Říká se tomu Downův syndrom. Chová se jako úplně malé dítě. Chápeš?‘ ‚Ona je v nemocnici?‘ ‚Byla doma. Až do deseti let. Ale pak se máma zhroutila. Máma s ní byla až do deseti let doma... ona se chovala pořád jako... malinký dítě... Všichni jsme se o ni starali, i táta... Ale pak už to nešlo. Táta by byl musel přestat chodit do práce nebo já do školy. Už to dál nešlo. Ted' je v ústavu a my za ní jezdíme.‘“⁷⁰

I Vašek si klade otázku „Proč?“ a sestřin handicap poznamenává celý jeho život (v budoucnu chce s postiženými pracovat, pomáhat jim).

Tematická složka díla, která se už nedá dále dělit, se nazývá **motiv**. Je to nejmenší částička tematického materiálu, což znamená, že každá věta má svůj vlastní motiv. Ale v tomto pojetí se motivu užívá málokdy (např. u lyrických básní). Při analýze epických a dramatických děl se zaměřujeme na motivy dominantní.⁷¹ V knize *Blanka obyčejná holka* se objevuje řada motivů.

MOTIV LÁSKY A ZKLAMÁNÍ

Motiv lásky jako citu mezi mužem a ženou (chlapcem a dívkou). V každém románu prožívá hlavní hrdinka svou lásku a s ní související trápení. Blanka zažívá vztahů několik, ale „opravdovou“ lásku poznává jen jednu – Petra Peška, o čtyři roky staršího kluka, který chodí stejně jako ona do vodáckého oddílu. Vzájemné sympatie vzplanou na mysliveckém plese. Od té doby spolu tráví čím dál více času, až spolu začnou chodit. Po krátké době však jejich vztah končí, Petr (19) touží po ženě a Blanku (15) ještě považuje za dítě. Odjíždí pryč. Blanka na něj však neustále myslí, miluje ho. Asi po roce se opět na plese nečekaně setkávají a zjišťují, že jejich cit nevychladl. Vztah pokračuje. Blanka prožívá svůj cit naplno, ale najednou ji zasáhne krutá rána a vše je rázem jinak.

⁷⁰ BERNARDINOVÁ, E. *Blanka, obyčejná holka*. Praha: Erika, 1993, s. 150.

⁷¹ PAVERA, L., VŠETIČKA, F. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Nakladatelství OLOMOUC, 2002, s. 234.

„Co je ti, Blanko?“ ptá se máma. Blanka trhne rameny. „Něco se stalo... chodíš sama... Petr nezajde... nechceš mi nic říct?“ „Prosím tě, mami...“ „Ale nejsi v jiném stavu... doufám?“ Blanka sklopila hlavu. „Já ne...“ „A kdo?“ řekla máma za chvíli. „Kdo?“ „Ty ji neznáš,“ řekla Blanka tiše, „já taky ne. Přijela za Petrem a řekla mu to... já jsem při tom náhodou byla... Mami! To bylo strašný!“ (...) „Jestli je to pravda, ... ty musíš z cesty.“ Blanka pláče. „To je život,“ říká máma. „Pouč se z toho. Bud' opatrná... s nikým cizím nikam!“⁷²

Motiv lásky se střídá s motivem zklamání. Blanka si prožila trápení v podobě rozchodu s milovaným Petrem. Prožila první zklamání. Jejich vztah však najde pokračování, které ale brzy opět končí nečekanou zprávou o Petrově počatém dítěti. Blanka zažívá v lásce další zklamání.

MOTIV SEXU A ANTIKONCEPCE

Po prvních láskách přicházejí na řadu první sexuální zkušenosti. Avšak ne vždy jsou tyto chvíle tak romantické a dokonalé, jak si je hrdinky plánují. Blanka zažívá svoji první zkušenost s Mirkem, klukem z druhého ročníku, na soutoku.

„Objímají se. Mirek cítí, že nesmí ztrácet čas. Sundal Blance horní část plavek. Dolní sundali společně. Mirek se k Blance přitiskl a ona cítila, jak i jí celým tělem probíhá vzrušení. Otevřela mu svůj klín, ale Mirkovi to nestačilo. „Myslela jsem, že budeš šikovnější!“ „Já jsem taky myslel, že to s Tebou půjde líp! Nemohla by sis lehnout nějak jinak?“ „A jak, prosím tě?!“ šeptla. „No, že by sis mohla dát nohy jako vejš!“ „To si je mám dát za hlavu?! Au, počkej...“⁷³

Toto by nebylo to „pravé poprvé“, a proto k němu ani nedojde. První milování nezažívá Blanka s nikým jiným než s Petrem, její velkou láskou. Scéna je líčena způsobem typickým pro dívčí román – vše je dokonalé, plné romantiky, polibků a něžností.

„Loděnice voněla. Vytáhli ze skříňky starý spacák. Blančiny šaty se bělaly na dveřích skříňky, Petrovy černé šaty splynuly s tmou. Petr hladil Blanku po celém těle. Pluli. Mísili svůj dech. Ňadra se kulatí nad Petrovou rukou a břicho stoupá k milenci... Kde je předsevzetí, že

⁷² BERNARDINOVÁ, E. *Blanka, obyčejná holka*. Praha: Erika, 1993, s. 163.

⁷³ Tamtéž s. 84.

„tam“ nikdo nesmí... Ale Petr je přece ten pravý, jediný, který může...“⁷⁴

V souvislosti se sexem je v knize prezentována také otázka antikoncepce, ke které se autorka několikrát vrací. Je jí věnovaná i celá kapitola s názvem *„Sexuální osvěta“*, v níž jsou žáci formou přednášky seznámeni s možnostmi antikoncepce. Zpočátku je toto téma přednášeno odborně.

„Existují mužské a ženské ochranné prostředky. Pro mladé dívky nejsou vhodné hormonální prostředky, pilulky, protože jejich organismus není ještě hotový, není vyladěný. Ochrana zbývá tedy na partnerovi. Mužská ochrana se jmenuje prezervativ. Slovo velmi časté, bohužel předmět sám v praxi málo používaný.“⁷⁵

Tento způsob osvěty však mívá u dospívajících často opačný efekt, protože právě zakázané ovoce nejlépe chutná. V knize se však odborná přednáška mění v důvěrný rozhovor žáků s přednášející doktorkou, a to ve chvíli, kdy se na ni jeden z žáků obrátí s dotazem.

„„Jaká antikoncepční metoda se nejlíp osvědčila vám, paní doktorko?“ Třída ztuhla. (...) „Ve vašem věku jsem považovala antikoncepci, prezervativ, za něco, co se staví mezi dva lidi, kteří se nesmírně milují, jako hráz, jako něco nečistého.“ (...) Třída poslouchala důvěrné sdělení. „Měla jsem štěstí na ohleduplného milence... Ale naše těla fungovala občas vášnivěji než naše romantické představy... a potom... to se musím přiznat... jsem mívala strach, když se mi menstruace zpozdila. Riskovali jsme a byla to chyba, která se jen náhodou nevymstila. Mohla jsem mít dítě ještě ve škole a nevím, jak bych se s tím vyrovnala. Asi špatně. Mladičké matky nebývají většinou dobré matky. Dítě je pro ně překážka, samy by ještě potřebovaly dospívat. Jejich děti nebývají šťastné.““⁷⁶

V tomto okamžiku nabývá sexuální osvěta svého účinku. Tento způsob je pro dospívající přijatelnější, začnou o dané problematice uvažovat, zamýšlí se nad daným problémem.

⁷⁴ BERNARDINOVÁ, E. *Blanka, obyčejná holka*. Praha: Erika, 1993, s. 147.

⁷⁵ Tamtéž s. 54.

⁷⁶ Tamtéž s. 56-7.

Také s odstupem času si žáci na zmíněnou přednášku vzpomenu, jednotlivě totiž řeší ochranu před početím se svými protějšky (dívky bývají často zodpovědnější).

MOTIV ZDRAVÍ A NEMOCI

Jednoho dne odvezou Blančinu mámu do nemocnice, není jí dobře. Na doléčení jí pak pustí domů. Blanka přebírá veškeré domácí práce, stará se o domácnost (uvědomuje si, co všechno chod domácnosti obnáší) a také pečuje o nemocnou matku. Otec musí do zaměstnání, aby nepřišel o místo. V této pasáži je autorka připomíná, že zdraví je na prvním místě.

MOTIV STÁŘÍ

Blanka si hledá brigádu a naskytne se jí „opatrování“ staré paní Maškové. Chodí jí dvakrát týdně předčítat, povídají si spolu o knihách, o Bibli...

„Vydělané peníze přišly Blance vhod. Navíc ji čtení staré paní bavilo. Připomínala jí trochu babičku. Babička nebyla na první pohled zvlášť milá. Ale bylo v ní něco, co vzbuzovalo respekt. Člověk se na ni mohl spolehnout. Přemýšlej! říkala babička.

Proti babičce je paní Mašková taková ustrašená. Bojí se, že se její nemoci zhorší. To, že má dceru lékařku, jí moc nepomáhá. Bere sice spoustu prášků, ale kdyby nebrala nic, tak je to taky tak... řekla paní doktorka... jenomže by si myslela, že jí to nechci dát.“⁷⁷

Autorka tak umožňuje nahlédnout do života starého člověka, do jeho radostí i starostí. Na staré lidi se totiž neprávem zapomíná...

3.1.2 Kompoziční výstavba

Jde o uspořádání uměleckého literárního díla a jeho obsahových a formových složek. Vzájemná spojitost těchto složek tvoří určitou uměleckou jednotu. Kompoziční výstavba se skládá ze dvou základních sfér – architektoniky a kompozice.⁷⁸

⁷⁷ BERNARDINOVÁ, E. *Blanka, obyčejná holka*. Praha: Erika, 1993, s. 45.

⁷⁸ PAVERA, L., VŠETIČKA, F. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Nakladatelství OLMOUC, 2002, s. 182.

V případě naší pentalogie je kompoziční výstavba všech dílů téměř totožná, proto se nebudeme zabývat kompozicí každého dílu odděleně, ale pojmeme ji komplexně. Odlišná je u jednotlivých knih problematika děje a postav, a tak se jí budeme věnovat u každé knihy zvlášť. Avšak charakteristiku hlavních postav, jež prochází všemi díly pentalogie, zmíníme v rámci celé série pouze u prvního dílu. U knih následujících zmíníme jen postavy nové.

3.1.2.1 Architektonika

Architektonika je vnější výstavba díla, kterou tvoří tzv. architektonické jednotky. V básnickém díle jsou to strofy a zpěvy, v prozaickém kapitoly a díly a v dramatickém výstupy a dějství.⁷⁹

Knihy *Blanka, obyčejná holka*; *Blanko, usmívej se*; *Blanko, představ si...*; *Ahoj, Blanko!*; *Blanka a Jirka* jsou řazeny za sebou podle logické návaznosti, děj se v nich odehrává chronologicky, hovoříme tedy o prvním až pátém dílu pentalogie.

Každý z nich je dále členěn do kapitol, jež nesou stručný, ale výstižný název, nejsou očíslovány. Počet kapitol od prvního dílu postupně klesá. Autorka začíná na dvaceti pěti a v posledním dílu končí na pouhých devíti kapitolách. Jejich rozsah naopak narůstá. V prvních třech dílech se rozsah kapitoly pohybuje kolem počtu deseti stran, kapitoly dalších dvou románů sahají i na dvacet až třicet stran.

3.1.2.2 Kompozice

Kompozice je naopak vnitřní výstavba díla, kterou vytvářejí kompoziční principy a postupy. Zaměřuje se tedy na dynamické složky umělecké výstavby.⁸⁰

V pentalogii je uplatňován převážně kompoziční princip paralelní. Probíhající scény se dějí v souběžné příbuznosti. Jednotlivé události na sebe navazují, jsou spjaté s hlavní hrdinkou, mezi dějovými liniemi je tedy řetězový vztah. Vše se odehrává v časové posloupnosti,

⁷⁹ PAVERA, L., VŠETIČKA, F. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Nakladatelství OLMOUC, 2002, s. 182-3.

⁸⁰ Tamtéž s. 183.

chronologicky. S postupem chronologickým se však prolíná i postup retrospektivní, a to ve chvílích, kdy hlavní hrdinka vzpomíná nebo přemýšlí o svém počínání. Do dávné či nedávné minulosti se autorka vrací také z důvodu objasnění právě probíhajících událostí.

Děj má poměrně rychlý spád a je plný náhlých zvrátů, což zvyšuje napětí a zvědavost čtenářky. Knihy obsahují také popisné pasáže prostředí a charakteristiky jednotlivých postav.

Řeč postav se odlišuje od řeči autorské přímou řečí. V románech se však objevují také vnitřní monology jednotlivých postav (především hlavní hrdinky). Knihy pentalogie jsou psané v *er* formě. Od druhého dílu se začínají vyskytovat pasáže v *ich* formě, což jsou deníkové zápisky hlavní hrdinky, jež čtenářovi zprostředkovávají hrdinčiny pocity, dojmy, názory. Někdy tyto zápisky přebírají roli vypravěče a popisují dění kolem hrdinky (její zážitky, činnosti).

V posledním dílu jsou v řádném zastoupení dopisy hlavní postavy a její nejlepší kamarádky. Jsou v nich řešeny obtížné situace, rady a možná řešení. Tato písemná tvorba nahrazuje osobní kontakt kamarádek, neboť žijí dál od sebe.

VNITŘNÍ VÝSTAVBA DĚJE

Expozice

Seznamujeme se s patnáctiletou Blankou, která žije se svými rodiči a mladším bratrem Pepčou ve vesnici Borovany. Spoustu času tráví na soutoku a navštěvuje i vodácký oddíl. Nyní má před sebou velikou změnu – nastupuje na gymnázium. Počáteční iluzi o něm vystřídá vlna vzteku a zklamání:

„Mám toho plný zuby!“ řekla, když se máma zeptala, jak se jí líbí ve škole... „A co ti nejvíc vadí?“ „Všechno! Jednají s námi jako s nevolníky! Sice nám vykají, ale to je taky protivný, takový neupřímný!“⁸¹

Uklidní ji až Petr Pešek, člen vodáckého oddílu, který letos maturuje. A vše se v dobré obrací, Blanka si najde ve třídě kamarádku Yvetu a poznává také další spolužáky – Libora z Borovan, Jirku z Malína, Naďu

⁸¹ BERNARDINOVÁ, E. *Blanka, obyčejná holka*. Praha: Erika, 1993, s. 12.

trpící depresemi, namyšleného Filipa a další. Rázem jí nepřipadá školní prostředí tak cizí a nesnesitelné. S Yvetou sdílí i ta nejdůvěrnější tajemství týkající se lásky a první sexuálních zkušeností. Jednou se Blance svěří, že se vyspala s Liborem a snad o něj začíná mít i zájem, přestože platonicky miluje Víta, praktikanta z tábora.

Kolize

Koná se myslivecký ples, na kterém vzplanou sympatie mezi Blankou a Petrem. Od té doby spolu tráví víc a víc času, až spolu začnou chodit. Tento vztah však zase brzy končí, Petr je starší (19) a touží už po ženě, zatímco Blanka je ještě dítě:

„Utíká od Petra jako utíká v lese srna. Prchá... napadá Petra, a kdyby chtěl, dohonil by ji. Ale proč by to dělal? Řekl jí pravdu. A tu je lepší znát raději dřív. Je mu Blanky líto. Ale je si jist, že jednal správně. Blanka je opravdu ještě dítě. Ale není žádná chudinka, aby musela hopsat kolem kluka, který už má chuť na ženskou.“⁸²

Krize

Blančině matce není dobře a odvázejí ji do nemocnice. Blanka se stará o domácnost a po matčině návratu domů i o ni. Blanka si uvědomuje jedinečnost zdraví a také matčinu činnost v domácnosti. Zatímco se stará o matku, zameškává školu. Obdrží však dvě obálky se školními zápisy, jsou od Jirky. Blanka mu jeho čin oplácí ve chvíli, když leží Jirka v nemocnici poté, co ho srazil nákladňák. Navštěvuje ho, nosí mu knihy a poznává jeho matku, která synem opovrhne a vyžaduje po něm finance za výchovu.

„Kdy nám konečně splatí, co nás stál? Co jsme do něj nacpali?!“⁸³

Na zábavě pozná Blanka Vaška, který studuje druhým rokem vysokou (stavařinu). Když pak jednou jede autobusem domů, narazí na své spolužačky ze základní školy – Dášu a Věru. Ty ji s Vaškem zahlídly a vyptávají se. Vašek Blanku navštíví, začínají spolu chodit.

⁸² BERNARDINOVÁ, E. *Blanka, obyčejná holka*. Praha: Erika, 1993, s. 66.

⁸³ Tamtéž s. 114.

Peripetie

Uplynul rok a opět se chystá myslivecký ples. Blanka na něj Vaška pozve. Tancují spolu, baví se, ale náhle se objevuje Petr. Ačkoliv chodí Blanka s Vaškem, na Petra myslet nikdy nepřestala, stále ho miluje.

„Smím prosit?“ ozvalo se nad ní. Petr! „Kde se tu bereš?“ „Mám zkouškové období. Tak jsem přijel.““⁸⁴

Zdá se, že ani Petrův cit nevyprchal. Společně odchází z parketu do loděnice, kde Blanka zažívá své první milování. Když se vrací druhý den domů, vše Vaškovi řekne a v dobrém se rozcházejí. Blanka se vrací k Petrovi a je moc šťastná.

Závěr

Blanka končí druhý ročník gymnázia, dostává vysvědčení a těší se na prázdniny strávené s Petrem. Dochází však k nečekanému zvratu. Za Petrem přijíždí mladá žena a oznamuje mu, že s ním čeká dítě. Blanka se s Petrem rozchází.

POSTAVY

Kompoziční postupy (zejména dramatu) budují syžetové situace v pásmu postav (pomocí dialogu). V epice je významově určující pásmo vypravěče, který informuje čtenáře o dění v pásmu postav prostřednictvím vyprávění. Pásmo postav je předmětem vypravěčova zájmu.⁸⁵

Hlavní postava

Blanka Kubíčková je vzorná dívka, sportovně založená, hezká (zvláště je zdůrazňován její krásný chrup) a úspěšná studentka, odchovaná vesnicí, řekou a vodáckým oddílem. Je to opravdu „obyčejná holka“, která má spoustu starostí se svým dospíváním i změnou životního stylu. Stává se totiž studentkou gymnázia a začíná se sžívat se spolužáky a s městem, do kterého dojíždí do školy.

⁸⁴ BERNARDINOVÁ, E. *Blanka, obyčejná holka*. Praha: Erika, 1993, s. 143.

⁸⁵ LEDERBUCHOVÁ, L. *Průvodce literárním dílem*. Jihlava: H & H, 2002, s. 152.

Člověk se na ni může spolehnout, je svědomitá a umí držet slovo. Je vděčná za pomoc druhých a sama umí podat pomocnou ruku. Také zodpovědnost jí není cizí, což se projevuje především ve vztahu s Petrem, kterému neustále domlouvá, aby používal ochranu (ví, jaké následky by mělo její těhotenství). Je chápavá, citlivá a má vlastní názor.

Vedlejší postavy

Rodiče – pracovníci JZD, prostí lidé se smyslem pro rodinu, pořádní a ušlechtilí, záleží jim na Blančině vzdělání.

Pepča – Blančin mladší bratr, poslouchá punk, rock, country, jazz, má rád formuli 1, hraje fotbal.

Petr – Blančina velká láska, o čtyři roky starší, nejlepší člen vodáckého oddílu, rád riskuje, Blanku zklamal, podvedl, je sobecký.

Yveta – Blančina nejlepší kamarádka a zároveň spolužačka, někdy až příliš upřímná, zvláštním způsobem protahuje některá slova, citově neustále kmitá mezi Vítem a Liborem (chtěla by duši Víta, tělo Libora), záludná (někdy říká něco jiného, než si opravdu myslí, aby druhého zmátla a vytáhla z něho jeho názor), chytrá, elegantní, vznětlivá.

Mirek – student 2. ročníku, věnuje se atletice, nekouří, nepije, chytrý a sebevědomý kluk, který střídá holky.

Vašek – student 2. ročníku vysoké školy (studuje stavařinu), má mladší sestru postiženou Downovým syndromem, což má dopad na celou jeho rodinu, na jeho názory a plány do budoucna, je spolehlivý, rozvážný, zásadně neriskuje.

Jirka – Blančin spolužák a později i kamarád, jedináček, kterému rodiče neustále něco vyčítají a chtějí od něho finanční náhradu za výchovu, chytrý, slušný kluk, skromný, ochotný, samotář se smyslem pro humor.

Další postavy

Spolužáci: *Libor Krátký* (chodí s Yvetou), *Nad'a* trpící depresemi, ironický *Filip*, *Dohnal*, *Štěpánka Vovsová*, *Líba Fišárková*, *Vláďa Vávra*, loudil a kecal *Tomáš*, *Ríša*, *Aleš Myč Novák*.

Profesoři: prof. *Horečková*, třídní prof. *Pohora*, prof. *Vilímková*, latinářka, fyzikář.

Kamarádky ze ZŠ: hodná a hezká *Věra*, *Dáša* (chodí s Oldou).

Dále: stará *paní Mašková*, drbny z prázdninové brigády *paní Hrubá*, *Krátká*, *Černá* a *paní Maruška*, rodiče spolužáků, Petrovi rodiče...

3.2 BLANKO, USMÍVEJ SE

Po vřelém přijetí, jež se dostalo románu *Blanka, obyčejná holka* (1993), čtenářky uvítaly, že se spisovatelka ke své dívčí hrdince Blance znovu vrátila, a sice v pokračování s názvem *Blanko, usmívej se* (1994). První díl skončil, dá se říct otevřeně, Blanka se vzdala jedné lásky ve prospěch druhé, silnější, čistší, ale místo štěstí přišlo kruté rozčarování. Není divu, že Blance není do smíchu. Avšak nakonec přece jen dozrává k poznání, že má vlastně mnoho důvodů se usmívat...⁸⁶

3.2.1 Tematická výstavba

V prvním dílu jsme s Blankou strávili první dva roky na gymnáziu, prožívali s ní lásku a s ní související trápení, druhý díl samozřejmě navazuje. **Hlavním tématem** je rozvoj (dospívání) hrdinky během dalších dvou let. **Vedlejšími tématy** jsou tedy události náležící tomuto údobí – studium a příprava na maturitu, brigáda, láska, přátelství, činnost ve vodáckém oddílu, rodinné záležitosti a další.

Motivy

MOTIV NEPLÁNOVANÉHO POČETÍ

Petr se od mladé ženy dovídá, že je údajně otcem jejího očekávaného dítěte. Problém je zde nahlížen z pohledu několika osob.

Blančin sen o společně strávených prázdninách se rozplývá a Blanka Petra opouští. Petr je v šoku a hlavou se mu honí desítky otázek.

„Já blbec, že jsem s ní šel! Ale přece si nezkazím život! Přece si nevezmu holku, kterou nemám rád! A co když to dá k soudu?! (...) Skoro určitě budu muset platit... kde ty prachy vezmu? Kde já ty prachy vezmu?! Nechat školy a jít dělat? Rodiče by mi asi ze začátku pomohli, ale to budu platit spoustu let... panebože, až tomu bude osmnáct, mně bude čtyřicet! A naši třeba umřou... Dělat při škole... dělat při škole? Vydělat co nejvíc... na čem se dá vydělat co nejvíc?... Ale pak budu urvanéj a učení mi nepůjde... vydělat prachy venku!“⁸⁷

⁸⁶ BERNARDINOVÁ, E. *Blanko, usmívej se*. Praha: Erika, 1995, 160 s.

⁸⁷ Tamtéž s. 7.

Nakonec hned o prázdninách odjíždí vydělávat do zahraničí. Petrovi rodiče chtějí, aby byl syn zodpovědný a problém řešil, cestu mu schvalují.

Dospívajícímu čtenáři se tak naskýtá obraz toho, jak si mladý člověk zkomplikuje svou nezodpovědností život a je třeba nést za ni následky.

MOTIV NEŠŤASTNÉ LÁSKY

Blanka ani chvíli neváhala a vzdala se Vaška ve prospěch Petra. Je si jistá, že Petr je ten pravý. Dovídá se ale, že jistá mladá žena nosí jeho dítě. Nemá na výběr a Petra bez jakéhokoli vysvětlení opouští. Je nešťastná, má na něj vztek, přesto však ve schránce hledá dopis od něj – marně! Trápí se, ale bolest postupně překonává.

„Znovu a znovu si Blanka říká, že nemá smysl trápit se, že musí přijmout skutečnost takovou, jaká je. Ale celý Blančin život se točí kolem neviditelné osy jménem Petr. A není člověka, s kterým by Blanka dokázala o Petrovi mluvit. Snad přece jenom nedoufáš? Blázne!“⁸⁸

Když se Petr po dlouhé době vrací ze zahraničí, nepřináší to s sebou nic dobrého. Blanka je po setkání s ním tak rozhozena, že nezvládne přijímací zkoušky na vysokou. Neplánované otcovství utichlo, mladá žena se vdala a Petr by se chtěl vrátit, ale to Blanka odmítá...

MOTIV DŮVĚRY

Petr nechává školy a odjíždí do zahraničí vydělávat, kdyby musel na dítě platit, avšak Blance se nedostane žádného vysvětlení ani rozhovoru. Po dlouhé době se Blanka s Petrem nečekaně setkává v autobuse při cestě na přijímací zkoušky.

„Pořád jsem myslela na to, co Petr řekl, že ‚ta věc‘ je vyřízená. Ta holka se vdala za jednoho asistenta a tím tedy to podezření z otcovství padá, řekl Petr. Takže on není otcem nějakého neznámého dítěte...“⁸⁹

Z této skutečnosti je Blanka tak rozrušená, že přijímací zkoušky nezvládne. Petr od ní žádá odpuštění, ale Blanka ho zpět nechce, už mu nevěří.

⁸⁸ BERNARDINOVÁ, E. *Blanko, usmívej se*. Praha: Erika, 1995, s. 10.

⁸⁹ Tamtéž s. 153.

„Copak odpustit ti to, Petře, můžu. Já jsem ti vlastně už odpustila dávno. Ale mít ráda tě nemůžu, chodit s tebou nemůžu, protože já ti nevěřím. Ty bys mi zase ublížil.“⁹⁰

MOTIV NEVĚRY

Blančin otec je pracovně v Americe, kde ho dcera navštíví. Je v šoku, neboť poznává otcovu milenkou. Petrova nevěra čtenáře neznepokojí, ale v případě otce, zpozorní. Nevěra je zde z pohledu otce chápána jako způsob uspokojení fyzických potřeb.

„Mrzí mě to... ale co mám jinýho dělat? Že sem máma nepojede, to jsem si mohl spočítat na prstech jedné ruky. A jak to tady mám tak dlouho vydržet? Jako mnich žít neumím.“ ,Mámu už nemáš rád?‘ ,Ježíš, mám! Vždyť je to moje žena!‘ ,Tak to tě tedy nechápu. Mámu máš rád... těšíš se na ni?‘ ,Těším se na ni, ale je daleko. Francisca je tady a počítá s tím, že se s ní rozejdu navždy, a já s tím taky počítám...“⁹¹

MOTIV VINY

Blanka je s vodáckým oddílem na výpravě. Vezme děti k vodopádu a kousek od něj se všichni kromě nejmenší Kytky, kterou by mohl proud stáhnout, namočí. Blance je Kytka líto, a tak nakonec dovolí i jí jít do vody. Kytka se jednou sveze po vodě, ale podruhé ji Blanka nezachytí a proud ji stáhne. Vše končí dobře, Blanka ji zachrání, ale i přesto má výčitky a pocit viny.

„Pořád před sebou vidí Kytčiny ruce nad vodou, která teče nesmírně pomalu. Jenže Blanka se pohybuje ještě pomaleji. Všechno je tiché, jako když se v televizi vypne zvuk. Voda se láme v pravém úhlu a Kytka mizí... Co kdyby se utopila?! Blanka si sahá ke krku. (...) Neměla jsem dovolit, aby se taky vozila. Měla jsem mít rozum. Je to moje odpovědnost, moje vina.“⁹²

MOTIV HANDICAPU

I v této knize se setkáváme s handicapovanými dětmi. Opět je to neteř Blančiny kamarádky Yvety.

⁹⁰ BERNARDINOVÁ, E. *Blanko, usmívej se*. Praha: Erika, 1995, s. 154.

⁹¹ Tamtéž s. 89.

⁹² Tamtéž s. 19.

„Ale mně připadá úplně normální!“ vyhrkla Blanka. „Promiň... je roztomilá...“ „Ano,“ vzdychla Yveta, „jenže ten jazýček by měl být v pusince, a ne pořád vyčuhovat... zatím je to roztomilé... Ale představ si, že jí bude deset, patnáct... chápeš?““⁹³

Ale tentokrát se Blanka setkává s handicapem ještě blíže. Najde si brigádu – hlídání postiženého Lukáška, má handicap jako Yvetina neteř. Otec rodinu opustil, prarodiče bydlí daleko, a tak ho vychovává jen matka, na kterou je velmi fixován. Přítomnost cizích lidí těžce snáší. Blanka si zpočátku nevěří.

„Myslím, že to nedokážu,“ řekla Blanka v Lukášově pokojíku, „jsem mu nesympatická...““⁹⁴

Když ji však Lukášova matka prosí o další návštěvu, souhlasí.

„Domů šla se smíšenými pocity. Kdyby o tom něco nevěděla od Yvety a od Vaška, byla by to v tu ránu vzdala.““⁹⁵

Člověk si vždy uvědomí hodnotu zdraví až ve chvílích, kdy je ohroženo. A stejně tak je tomu v případě handicapu. Teprve tehdy, setkáme-li se s postižením v našem bližším okolí či dokonce ve vlastní rodině, uvědomíme si, jak jsou všechny naše „starosti“ primitivní a zbytečné. Handicap se netýká jen samotného postiženého člověka, ale poznamenává také jeho okolí – rodiče, sourozence... Neboť takový člověk se o sebe postará opravdu jen zřídkakdy sám. Vypovídá o tom Vaškův článek:

„Když moje těžce postižená sestra začala na sebe soustřeďovat všechnu pozornost rodičů, vnímal jsem to jako křivdu. Lidé se k nám začali chovat jinak než dřív. Někteří nás litovali, jiní se nám vyhýbali. Ačkoli matka byla doma a plně se postižené sestře věnovala, nestačilo to. Vyšetření, která sestra potřebovala, byla tak častá a tak náročná, že musel pomáhat i otec. Vadilo mu to v zaměstnání. Všichni jsme žili řadu let v napětí a stresu. Nejvíce matka, která se nakonec zhroutila.““⁹⁶

⁹³ BERNARDINOVÁ, E. *Blanko, usmívej se*. Praha: Erika, 1995, s. 62.

⁹⁴ Tamtéž s. 64.

⁹⁵ Tamtéž s. 65.

⁹⁶ Tamtéž s. 110.

MOTIV CIZÍ ZEMĚ (JIŽNÍ AMERIKY)

Blančin otec přichází o zaměstnání, ale vzápětí je mu nabídnuta pracovní příležitost v Jižní Americe, kterou přijímá. Po krátké době má možnost pozvat do Ameriky rodinu, ale nakonec přijede jen Blanka. Prostřednictvím její návštěvy poznáváme tamní lidi, zvyky, kulturu... Spánek Blance neustále narušují nějaké akce – demonstrace, noční závod litrových motocyklů, zemětřesení. Překvapena je také postavením muže a ženy.

„Většina zdejších mužů není schopna rodinu uživit. Muž je pro ženu vlastně přítěží. Tady jsou tak nízké platy, že se z nich nedá žít. My ze zahraničí jsme elita, jsme placeni v tvrdých. Tady ženská žije s mužem tak dlouho, dokud nepřijde jiný a nenabídne víc.“⁹⁷

Hrdinka se také dovídá o nepředstavitelné bídě, jež vládne v chudinských čtvrtích a na předměstí.

„Nikdo neví, kolik lidí v Jižní Americe jen v našem století pomřelo hladu. Možná to bylo víc než v Evropě v obou světových válkách dohromady.“⁹⁸

3.2.2 Kompoziční výstavba

VNITŘNÍ VÝSTAVBA DĚJE

Expozice

Děj prvního dílu končil návštěvou mladé ženy u Pešků, která Petrovi sdělila, že s ním čeká dítě. Blanka to všechno slyšela a s Petrem se bez jediného slova rozešli. Závěr knihy zůstal tedy otevřený, a tak na něj autorka mohla ve druhém díle hezky navázat.

Hned na začátku se řeší údajně Petrovo dítě. Jeho rodiče se vydávají za rodiči těhotné dívky. Tam však nic závažného nezjistí. Petr je nešťastný, neví, zda je dítě opravdu jeho. Dívka na potrat nechce a on sňatek s ní odmítá. Nakonec se sbalí a odjíždí do zahraničí vydělávat, kdyby pak musel na dítě platit.

⁹⁷ BERNARDINOVÁ, E. *Blanko, usmívej se*. Praha: Erika, 1995, s. 85.

⁹⁸ Tamtéž s. 80.

Blance se od Petra nedostalo jediného vysvětlení. Vyhýbá se místům, na kterých by ho mohla potkat, o jeho odjezdu nemá ponětí. Očekávané pohádkové prázdniny s Petrem jsou ta tam...

Když zase začne škola, navštíví Blanku Vašek. Blanka má obavy, že se k ní chce vrátit, ale jak se zdá, on to cítí stejně.

„Přemýšlel jsem o tobě bez přestání... a taky o sobě. Když jsem se dověděl, že už nechodíš s Petrem, přemýšlel jsem tím víc. Nemám ho rád. Ale zlobit se na něj, to je jako zlobit se na slunce, že jsem dostal úpal... Došel jsem k názoru, že bys možná mohla začít myslet na mě... a že je mojí povinností říct ti, jak to se mnou je...“⁹⁹

Společně se tedy utvrdí v tom, že jsou pouze přátelé.

Kolize

Blančin otec dostane v práci vyhazov. Ačkoli to byla otázka času, věděl, že je na seznamu, hodně ho to sebralo. Nějakou dobu je doma, dělá různé domácí práce, pečuje o zahradu a dojíždí na pracovní úřad. Nečekaně však dostává nabídku z předešlého zaměstnání, aby jel na dvouměsíční služební cestu do Jižní Ameriky. Pan Kubíček váhá, ale nakonec přijímá.

Krize

Pan Kubíček může do Ameriky pozvat rodinu. Přijede ale jen Blanka. Poznává zdejší lidi, kulturu, život. Některé zážitky ji překvapí, nejvíce ji však šokuje zjištění, že má její otec milenkou.

„Blanko... volala moje přítelkyně. Ptala se, jestli může přijít. Řekl jsem jí, že ano.“ ,Ty... tu máš nějakou... přítelkyni?!“ ,Blanko... já ti to vysvětlím... potom... prosím tě...“¹⁰⁰

Pak ji přesvědčuje, že je to jen přechodně po dobu pobytu v Americe, že rodina je pro něj nejdůležitější.

Peripetie

Blance se stýská po domově, a tak se brzy vrací. Zanedlouho ji čeká svatý týden, během kterého se připravuje společně s Yvetou, jejím

⁹⁹ BERNARDINOVÁ, E. *Blanko, usmívej se*. Praha: Erika, 1995, s. 55.

¹⁰⁰ Tamtéž s. 87.

klukem Liborem a Jirkou. Blanka odmaturuje s vyznamenáním a chystá se do Prahy na přijímací zkoušky na vysokou. Po cestě však nečekaně potkává Petra, který ji pak doprovází. Zahrnuje ji vysvětlováním, svými pocity, srovnává ji s dívkami, které mezitím měl. Není divu, že se Blanka není schopna soustředit, neuspěje a na vysokou není přijata. Pokračovat ve vztahu s Petrem odmítá, ačkoli on by o to stál. Už si nechce nechat ublížit.

Závěr

Blanka k Petrovi sice stále něco cítí, ale rozum jí nedovoluje poslechnout srdce, ne v tomto případě.

„Petr vždycky myslí hlavně na sebe... ať to stojí co to stojí. Jestli jsem přece v koutku srdce na něj myslela, tak teď to vím určitě: Petr není muž pro mne.“¹⁰¹

Snaží se na Petra zapomenout.

Jirka se staví pro Blanku, jestli by se nešla koupat. Povídají si o své budoucnosti. Jirka se diví, že se Blanka nedostala na vysokou a půjde pracovat. Jemu nic jiného než práce nezbyvá, rodiče by mu vysokou neplatili. Blanka mu nabídne, že pokud nenajde nic lepšího, může se zkusit zeptat na místo v podniku, kde pracuje její otec.

NOVÉ POSTAVY

František Novák – energický šéf Blančina otce, mluví španělsky.

Francisca – otcova americká milenka, mladá (30 let), má dlouhé černé vlasy, chodí upravená, dobře vaří, má desetiletou dceru.

Lukáš – postižený chlapec, o kterého se Blanka po škole stará, je velmi fixovaný na matku, těžce snáší cizí lidi.

Děti z vodáckého oddílu: *Kytka, Ema, Pírko, Tomáš.*

¹⁰¹ BERNARDINOVÁ, E. *Blanko, usmívej se*. Praha: Erika, 1995, s. 155.

3.3 BLANKO, PŘEDSTAV SI...

Jde o volné pokračování předešlých dílů, vyšlo roku 1995. Hlavní hrdinka jde vytrvale, navzdory všem lákadlům a svodům za svou vidinou lásky a štěstí.¹⁰²

3.3.1 Tematická výstavba

Blanka odmaturovala, hlásila se na vysokou školu, avšak u přijímacích zkoušek neuspěla, a tak jí nezbývá než nastoupit do zaměstnání. O jejím dalším počínání v průběhu asi jednoho roku se dočítáme v této knize.

Hlavním tématem je tedy nástup hlavní hrdinky do zaměstnání, ale v ústraní samozřejmě nezůstává její rodina a hledání pravé lásky.

Vedlejšími tématy jsou osudy hrdinčiných přátel, spolužáků a známých.

Na rozdíl od předešlých dílů je spousta textu věnována starostem a problémům vedlejších postav, jež svá trápení svěřují postavě hlavní. Ta zde má roli jakoby vrby. Většina těchto rozhovorů začíná větou *Blanko, představ si...*, odtud je nejspíš také odvozen název třetího dílu.

Motivy

MOTIV OSAMOSTATNĚNÍ SE

Blanku nepřijali na vysokou školu, a tak nastupuje do zaměstnání na obecním úřadu. Někteří její spolužáci nastoupili na vysoké školy, tudíž jsou i nadále závislí na rodičích (především finančně), ale přesto už každý z nich myslí na svou budoucnost – na to, kdy by se chtěli vdávat/ženit, kde by chtěli bydlet, co by chtěli dokázat. V tomto věku dochází v životě k určitému zlomu. Člověk má najednou potřebu uplatnit se, ukázat světu své znalosti a schopnosti, chce se osamostatnit od rodiny (rodičů) a jít svou vlastní cestou – rozhodovat sám za sebe, mít svůj názor atd.

¹⁰² BERNARDINOVÁ, E. *Blanko, představ si...* Praha: Erika, 1995, 150 s.

MOTIV NEROZHODNOSTI

Celou knihou se prolíná dilema kamarádky Yvety, která se pohybuje mezi dvěma muži. Nedokáže se rozhodnout jen pro jednoho z nich.

„Já bych potřebovala kluka s tím citem, s tou duší, jako má Vít a s tím tělem, jako má Libor. Já jsem mezi...“¹⁰³

MOTIV HANDICAPU, ODPORU A BEZDĚTNOSTI

Tentokrát je na postižené děti nahlíženo i ze strany těch, kteří k nim mají odpor. Blanka se v autobuse setkává se skupinou postižených dětí a jejich vychovatelkou Milenou.

„Můj strejda měl takové dítě...,“ ukázala hlavou na sedící děvčata, tam to začalo. Bratranci je dvacet a vypadá na deset. Jako tyhle,“ dodala tiše, „těm je osmnáct a devatenáct...“¹⁰⁴

Povídají si o výletech a volnočasových aktivitách, které s nimi škola podniká. Přejde řeč na stanování a koupání, která postiženým dětem zatím nemohla být dopřána. Blanka má pro postižené pochopení, sama se o jednoho handicapovaného chlapce starala, a nabídne se, že se pokusí dětem tento zážitek prostřednictvím oddílu umožnit. A právě při stanování u vody se projeví také odpor k postiženým (motiv odporu). Přijede sem totiž Mileninina sestra Irena s manželem Pavlem, kteří jí její práci s postiženými vymlouvají.

„Handicapovaní lidé ovlivňují negativně psychiku člověka, který se s nimi dlouhodobě stýká. Já si taky Mileny vážím. Ale je mi líto té vyplýtvané energie. Je to plýtvání vlastní životem. A nač?“¹⁰⁵

Nutno podotknout, že tento pár nechová vztah ani ke zdravým dětem (motiv bezdětnosti). Příčinou není neplodnost ani jiná porucha, ti dva o potomky prostě nestojí.

„Ano, nechceme dítě,“ opakovala Irena. „Nemáme děti rádi. Jsme upřímní a říkáme to otevřeně. Hodně lidí nemá rádo děti, ale skrývá to.“¹⁰⁶

¹⁰³ BERNARDINOVÁ, E. *Blanko, představ si...* Praha: Erika, 1995, s. 22.

¹⁰⁴ Tamtéž s. 96.

¹⁰⁵ Tamtéž s. 114.

¹⁰⁶ Tamtéž s. 110.

Jak je vidět, není snem každého najít si životního partnera a mít s ním rodinu, ale existují i takoví jedinci, kteří si vystačí ve dvou a mají k tomu své argumenty.

„Děti jsou mýtus. Neodvážuju se vyčíslit, kolik je s nimi radostí a kolik starostí. Ale jsem si jist, že ten poměr by vás zdrtil. Vzhledem k okolním veličinám je dítě záporná hodnota. Jednoznačně záporná, v současných parametrech...“¹⁰⁷

MOTIV DOMÁCÍHO TÝRÁNÍ

Stejně jako v prvním díle i teď se setkáváme s rodiči Jirky Válka. Na jejich vztahu k synovi se nic nezměnilo.

„Že my jsme toho našeho lempla měli! Jak my jsme se mohli mít... bez něj! Těch peněz, co stál! Co já se o něj nastarala! Už když byl malej‘ (...) ,Jeho povinností je splácet rodičům dluh za vychování a dávat mámě celou vejplatu.“¹⁰⁸

Jirka však není týrán jen psychicky (slovně), ale také fyzicky. Už se stalo, že po něm matka jednou hodila i okovanou botu. Jednání a chování rodičů se samozřejmě podepisuje nejvíce na dětech. I Jirka, ačkoli je už téměř dospělý, nese tuto skutečnost těžce a v jednu chvíli uvažuje dokonce o sebevraždě.

„Jdu po mostě sebevrahů. Rozhodně nemám přízemní pocity. Jak je mi? Těžko mi není. Vedle mne sviští auta. Ale nade mnou a pode mnou je klid. Nahoru nikdo sám od sebe nevystoupí. Dolů může každý. Nedá se říct, že by mě to nějak zvlášť děsilo. Výhoda konečného řešení: naprostý klid.“¹⁰⁹

Jirka se nakonec včas vzpamatuje a svůj čin si rozmyslí. Ale ne vždy končí podobné situace stejně.

MOTIV OSAMĚNÍ

Člověk se v určitých chvílích cítí sám a opuštěný. A Blanka se tak cítí ve chvíli, kdy jí přicházejí svatební oznámení spolužáků a kamarádů. Také ona by ráda k někomu patřila, plánovala společnou

¹⁰⁷ BERNARDINOVÁ, E. *Blanko, představ si...* Praha: Erika, 1995, s. 112.

¹⁰⁸ Tamtéž s. 122.

¹⁰⁹ Tamtéž s. 128.

budoucnost, ale ten pravý stále nepřichází. Páry vedoucí se za ruce vrhají Blance slzy do očí. Vnímá svou samotu víc než kdykoli předtím.

3.3.2 Kompoziční výstavba

VNITŘNÍ VÝSTAVBA DĚJE

Expozice

Blanka nastupuje do zaměstnání na obecním úřadě. Ale jen dočasně, přebírá totiž místo Heleny Hanusové, která je na mateřské. Svoji první výplatu se vydá utratit do Prahy a při zpáteční cestě potká spolužáka Libora (kluka kamarádky Yvety). Spolu si pak povídají o spolužácích, kdo kam odjel, kdo studuje na jaké vysoké škole.

Nečekaně Blanku navštíví Yveta. Studuje teď filozofii v Praze, kde se setkala s Vítem – její dětskou láskou. Ještě na základní škole se zúčastnila tábora, kde byl Vít na praxi. Věnoval jí Halasovu knížku poezie s věnováním „*Z lásky Vít*“. Není divu, že se do něj platonicky zamilovala. Nečekala, že ho ještě někdy potká, ale věděla, že muže jako je on už nepozná. A najednou je opět tady. A ona neví, jak dál. Má dlouhodobý vztah s Liborem, kterého opustit nechce, ale Vítovi také nedokáže odolat.

Kolize

V Blančině rodině je vše v nejlepším pořádku, rodiče jsou jak čerstvě zamilovaní, Blanka má radost, že otec dodržel svůj slib a jeho americká nevěra skončila, jak řekl. Matka se samozřejmě o ničem nedozvěděla. Jenže se objevuje závistivá a nepřející Magda Pospíšilová, uklízečka na obecním úřadě. Blanka ji nesnáší. Její muž je alkoholik a ona si toto svoje trápení vylévá na druhých.

*„Ale to mi pověz, jak to tvůj táta v té Americe tak dlouho vydržel... bez ženský...“*¹¹⁰

Avšak nezůstává jen u pomluv. Jednou, když je pan Kubíček sám doma, přijde Magda a požádá ho o pomoc se vzpříčeným oknem. Avšak s oknem ve skutečnosti nic není, je to jen záminka, aby šel k ní do

¹¹⁰ BERNARDINOVÁ, E. *Blanko, představ si...* Praha: Erika, 1995, s. 44.

domu, kde se ho pokusí svést – neuspěje. To se Magdy velmi dotkne a chce se pomstít. Udá pana Kubíčka pro pokus o znásilnění. Za stažení obvinění požaduje 300 dolarů. Pan Kubíček po poradě s advokátem na návrh přistoupí.

Krize

Paní Kubíčkové přijde anonym se sdělením, že její muž chytí v Americe AIDS. Z tohoto tvrzení se sesype. Najde ji její tchán, který je teď u Kubíčků nějakou dobu na návštěvě, a volá sanitku. Všimne si dopisu a schová jej. Se synem toto psaní pak řeší. Nechtějí to rozmazávat, a tak vymyslí, že půjde pan Kubíček darovat krev, a tím bude jeho manželce jasné, že žádnou pohlavní chorobu nemá.

O několik dní později obdrží anonym paní Magda. Stojí v něm, že o ní určitá osoba šíří, že je špindíra apod. Magda obviňuje Blanku. Dále není o autorovi / autorech anonymů zmínka, zůstává neodhalen.

Blanka poznává Milenu, vychovatelku postižených dětí, a na prázdniny zprostředkuje stanování u vody. Zde se opět setkává s Vaškem, který má vztah právě s Milenou. Spojuje je zájem o postižené, Vašek založil Ligu za zdravější národ.

Peripetie

Jirka se na vysokou vůbec nehlásil, rodiče by mu studium neumožnili. I nadále ho především psychicky týrají, aniž by si uvědomovali, jaký může mít jejich jednání na syna dopad. V jednu chvíli Jirka málem spáchá sebevraždu seskokem z mostu.

Závěr

Blance začínají přicházet svatební oznámení přátel a známých a na ni dopadá pocit samoty a osamění. Navíc končí na obecním úřadě a předává práci svému nástupci Michalovi Mazanci. Ten je z Borovan nadšený a požádá Blanku o bližší seznámení s vesnicí...

NOVÉ POSTAVY

Helena Hanusová – nepořádná, je na mateřské, Blanka ji zaskakuje na obecním úřadě.

Magda Pospíšilová – uklízečka na obecním úřadě, závistivá, nepřející, mám manžela alkoholika, negativní postava.

Milena – vychovatelka postižených dětí, krásná, chytrá, vzdělaná, energická.

Irena a Pavel – pár, který nemá rád děti.

Michal Mazanec – Blančin nástupce na obecním úřadě, mladý, nedostal se na vysokou.

Vít – Yvetina dětská láska, má rád poezii, humanistické vzdělání, je originální, nezávislý, rozhoduje sám o sobě, umí se nad věci povznést, potrpí si na čistotu, puntičkář, přísný sám k sobě, pracovitý.

3.4 AHOJ, BLANKO!

V tomto dílu (1998) se Blanka snaží vyřešit svůj vztah k mužům. Žije a pracuje na vesnici. Snaží se být čestná a pracovat dobře, ale svůj budoucí život si stále nedovede představit. Nemá muže, a jestli ho najde, bude s ním moct založit rodinu? Kde budou bydlet? Nejen tyto, ale také spousta dalších otázek se jí honí hlavou.

V této situaci se Blanka setkává s člověkem, který vidí smysl života v zlomyslném intrikování proti lidem...¹¹¹

3.4.1 Tematická výstavba

Témata čtvrté knihy dívčího románu jsou podobná těm z předešlých dílů. **Hlavním tématem** je opět Blančino hledání toho pravého muže pro společný život, **vedlejším tématem** je pak dění v jejím okolí (manželská krize rodičů, přátelství s Yvetou...).

Motivy

MOTIV STÁŘÍ

Tento motiv se objevuje ve chvíli, kdy jde Blančin děda v doprovodu vnučky na sraz se spolužáky.

„Děda představoval Blanku starcům. Jeden si utřel ústa do kapesníku a potom jí políbil ruku. Mluvili nahlas a často opakovali celé věty. Někteří si přikládali dlaň k uchu. Blance se zdálo, že všichni mají trému.“¹¹²

Vlastně to je podobné setkáním Blanky s jejími spolužáky, jen témata rozhovoru se liší. Zatímco mladí lidé mluví o budoucnosti (o studiu, o svých plánech), staří lidé hovoří spíše o přítomnosti anebo vzpomínají. Velice často se v jejich hovorech zmiňují o nemocech a smrti.

„Nějaký Antonín umřel loni po dlouhé nemoci. Bohumil měl smrt krásnou, přišla k němu v noci. Ti kolem Blanky říkali, že takovou by si taky přáli. Kdyby se to dalo předplatit, aby člověk nebyl nikomu na obtíž, aby to bylo ráz dva, tak bych si to předplatil.“¹¹³

¹¹¹ BERNARDINOVÁ, E. *Ahoj, Blanko!* Praha: Erika, 1998, 135 s.

¹¹² Tamtéž s. 28.

¹¹³ Tamtéž s. 28.

MOTIV CHUDOBY

Blanka se potká s Milenou a Vaškem. Nepoznává je, jsou hubení a utrápení. Když je s Blankou každý z nich o samotě, svěřují se. Vašek má postiženou sestru, což ho přimělo k založení Ligy za zdravější národ. Snaží se jejím prostřednictvím působit na lidi, aby se rodily zdravé děti.

„Jenomže Vašek do toho nacpal všechny naše peníze, svoje i moje. Nechává si posílat zahraniční literaturu o postižených, protože u nás to není.“¹¹⁴

Na úkor toho žijí v malém podnájmu, kde není k hnutí a vodovod je na chodbě.

MOTIV HANDICAPU (SLEPOTY)

Milena přešla od mentálně postižených k dětem nevidomým. Blanka se ji vyptává, kde to bylo lepší.

„Tady je to veselejší, protože většinou tu jde jenom o smyslovou vadu. Tam šlo o mentální postižení. Tyhle děti se snáz zařazují do života nežli mentálně postižení.“¹¹⁵

Přichází řeč také na společnost, která hraje v životě nevidomých důležitou roli hlavně, když jsou dospělí. Lidé dávají takto postiženým najevo soucit nebo odpor. Ale měli bychom si uvědomit, že o soucit oni nestojí. Potřebují být samostatní a podle svých možností užiteční. I oni chtějí normálně žít a mají na to právo.

MOTIV PRAVDY

Panu Kubíčkoví přijde domů dopis od jeho americké milenky. Manželka samozřejmě žádá vysvětlení. Pan Kubíček vůbec neváhá a vše jí do detailů poví, svěří jí své tajemství, že jí byl v Americe nevěrný. Ačkoli by nemusel, psaní v dopise nevěře nenasvědčuje, chce to říct. Nechce lhát, má manželku rád, rodina je pro něj vše. Potom se přiznává i paní Kubíčková, že po dobu, co byl muž na služební cestě, i ona mu zahrnula. Toto zjištění nenechává ani jednoho z manželů klidného. Jsou si vědomi své chyby, chtějí po tom druhém odpuštění.

¹¹⁴ BERNARDINOVÁ, E. *Ahoj, Blanko!* Praha: Erika, 1998, s. 46.

¹¹⁵ Tamtéž s. 48.

MOTIV ZLOMYSLNÉHO INTRIKOVÁNÍ

Nečekaně se objevuje neznámá postava Xenie, která je ztělesněním veškerého zla. Píše anonymy, rozvrací rodiny a manželství, nikomu nepřeje nic dobrého. Je nešťastná a své trápení si vylévá pácháním zla ostatním.

„Kdyby mi nebyla umřela maminka... kdybych měla jinou babičku... kdybych měla někoho, kdo by mě měl opravdu rád a koho bych mohla mít ráda... kdybych měla dítě... někoho, na koho bych mohla být hodná, koho bych si mohla vážít... Pánbůh se na mě vykašlal...“¹¹⁶

Její intriky jsou vlastně formou obrany před světem, před nespravedlností, kterou ji připravil.

3.4.2 Kompoziční výstavba

VNITŘNÍ VÝSTAVBY DĚJE

Expozice

Blanka skončila na obecním úřadě a nyní pracuje v rekreačním středisku nedaleko Borovan. Ačkoli Yveta studuje v Praze, jejich přátelství i nadále trvá. Blanka jede Yvetu navštívit, jdou spolu do opery. Potom se chystají přespat v bytě Víta, který je teď delší dobu na stáži v Německu a Yvetu poprosil, aby se mu o byt postarala. Tu však v noci chytne slepé střevo a odvázejí jí do nemocnice, Blanka v bytě zůstává. Nemá však tušení, že tu noc se Vít vrací. A tak ho nečekaně poznává na vlastní oči. Druhý den se společně vydávají za Yvetou do nemocnice.

Děda se chystá na sraz spolužáků a prosí Blanku o doprovod. Ta se nejprve zdráhá, ale nakonec souhlasí. Setkává se tu s panem Novákem, otcovým americkým šéfem, a také tu narazí na Jirku Válka, který je na vojně. Děkuje jí, že jen díky ní poznal svoji lásku Alenku a konečně se Blance svěřuje, že po ní celé gymnázium toužil a měl ji rád.

¹¹⁶ BERNARDINOVÁ, E. *Ahoj, Blanko!* Praha: Erika, 1998, s. 119.

Kolize

Yveta ještě zůstává v nemocnici. Vít volá Blance, že ji chce Yveta vidět. Cítí totiž sympatie ze strany jednoho doktora a od Blanky chce poradit. Už se chce rozhodnout jednoznačně, jak naloží se svým budoucím životem. Žádá Blanku, aby zjistila, jestli na ní Vítovi ještě záleží. Chce, aby ho prověřila jako žena. Blanka je v šoku.

Po návštěvě v nemocnici jde ještě do města s Vítem. Povídají si a Vít má podobnou prosbu jako Yveta. Chtěl by zjistit, co k němu Yveta cítí, a tak žádá Blanku, aby jí řekla, že Vít někoho má, jestli začne žárlit. Blanka nechce kamarádce lhát, a tak Vít dodá, že lhát nebude, protože má zájem o ni. Před odjezdem domů ji Vít přemlouvá, ať jede až ráno.

Blanka zůstane, ale má pochyby, zda dělá správně, jestli chtěla opravdu zůstat.

„V Blance se něco svíjelo, ale spíš bolesti než touhou. Pláč byl na krajíčku.“¹¹⁷

Pomilují se.

Krize

Blance přijde od Yvety pohlednice se slovy Vít = nezájem. Za pár dní jede Blanka za Vítem do Prahy. Stráví spolu odpoledne a potom jdou k němu do bytu. Celou dobu je Blanka napjatá, myslí na Yvetu, v bytě na ni vše dopadne. Je plná pochyb a nejistoty.

„Víte?“ zašeptala Blanka, když už leželi vedle sebe a téměř se nedotýkali. „Proč jsem tady?“ „Ty to nevíš?“ „Řekni mi, proč jsem přijela?“ „Ty to nevíš?“ „Chtěla bych to slyšet od tebe.“ „Chtěl jsem tě vidět, chtěl jsem být s tebou.“ „Opravdu si to chtěl? Já jsem si to představovala jinak.“¹¹⁸

Tentokrát je s Vítem naposledy.

Kubíčkoví mají manželskou krizi, vzájemně se přiznávají k nevěře.

Peripetie

Do středu všeho dění se dostává Xenie, bezdětná, rozvedená žena, jež páchá zlo všude, kam přijde. Hraje si na přítelkyni a přitom má s

¹¹⁷ BERNARDINOVÁ, E. *Ahoj, Blanko!* Praha: Erika, 1998, s. 50.

¹¹⁸ Tamtéž s. 67.

mužem své kamarádky poměr. Kolegyni z práce namluví, že její muž je vážně nemocný a nabádá ji k rozvodu, druhé předpovídá postižené dítě a přemlouvá ji k potratu. Ukáže se, že právě ona je také autorkou anonymů, které přišly paní Kubíčkové a Magdě Pospíšilové.

Závěr

Yvetě vztah s doktorem vyjde a chce ho představit Blance. Ta je bohužel v práci, a tak se setkávají jen s její matkou. Blanka není se svým životem spokojená. Štve ji, jak jí lidé z okolí předhazují, ať myslí na svoji budoucnost, odpoutá se od rodiny, ať studuje.

„Potřebovala bych bydlet sama. Studovat! Studovat! Ale kde na to vzít a nekrást? Já bych studia při zaměstnání nezvládla. A kde bych bydlela? Všichni si myslí, že mně tenhle způsob života kdovíjak vyhovuje. Že se mi takovýhle život líbí. Ani tady, ani doma. Dřív to bylo aspoň doma lepší.“¹¹⁹

NOVÉ POSTAVY

Alena – Jirkova přítelkyně, hodná, milá, chce se vdávat, a to především proto, aby se dostala z domu, nežije ve spořádané rodině.

Xenie – negativní postava, rodiče jí zemřeli, když byla malá, vychovala ji babička, vdala se, ale muž byl alkoholik, proto se s ním rozvedla, nemůže mít děti.

¹¹⁹ BERNARDINOVÁ, E. *Ahoj, Blanko!* Praha: Erika, 1998, s. 123.

3.5 BLANKA A JIRKA

Poslední díl série dívčího románu Evy Bernadinové se objevil na pultech knihkupců s velkým časovým odstupem, až v roce 2003. Tentokrát se autorka vrací ke své hrdince už naposled, protože Blanka konečně potkává někoho, kdo jí může být partnerem na celý život a román tak dosahuje patřičného happy endu.¹²⁰

3.5.1 Tematická výstavba

Ve srovnání s předešlými díly je počet témat v pátém díle podstatně méně, zato jsou podrobněji rozpracována, popsána. **Hlavním tématem** je cesta hrdinky za poznáním pravé lásky, jež se děje na pozadí následujících **vedlejších témat**.

TÉMA VZTAHU RODIČE - DĚTI

V knize je v dlouhých pasážích popisováno chování a jednání Jirkových rodičů. Ti se ke svému synovi chovají od malička hrubě, neustále mu něco vyčítají, předhazují a celé jeho dětství se těší na chvíli, kdy začne domů nosit výplatu a splatí, co je rodičům dlužen. Ani teď, když se vrací z vojny a je vlastně dospělý, se nic nemění.

„A hele, náš voják se nám vrátil,“ přivítala syna paní Válková. „Máš peníze? Nemysli si, že tě budu živit zadarmo. Táta je nezaměstnaný.“ „Nějaké peníze jsem měl tady v tom stolku pod oknem.“ „Tam už dávno nic není.““¹²¹

Jednou to Jirka už nevydrží a začne vzdorovat. Už nemůže vydržet ty urážky a ponižování. Avšak následek je tragický.

„Mám ideální rodiče,“ Jirka cítil, že ho začínají opouštět nervy. „Jiným rodiče pomáhají při vstupu do života. Vy ze mě chcete vydržet, co se dá.“ (...) Pan Válek odložil cigaretu. „To tě naučili na vojně? Takhle jednat s vlastníma rodička? Já tě naučím, ty pacholku! Tu máš!“ Jirka

¹²⁰ BERNARDINOVÁ, E. *Blanka a Jirka*. Praha: Erika, 2003, 127 s.

¹²¹ Tamtéž s. 25.

si jednou rukou utřel krev s obličeje a druhou popadl židli a napřáhl ji proti otci. ¹²²

Jediným Jirkovým snem je odejít od rodičů a žít si vlastním životem a za svým cílem si tvrdě jde.

Podobný životní osud má i jeho milá, Alena.

„Mezi našima to neklape. Táta chlastá a máma s ním nechce nic mít. Došlo to tak daleko, že já se musím na noc zamykat. Táta byl pod párou a ty zamknutý dveře vyrazil. No, ubránila jsem se.“ ¹²³

Rodinná situace přinutí Alenu vzdát se lásky ve prospěch bydlení mimo domov. Nastěhuje se ke staršímu invalidovi, který jí nabídne i sňatek. Po jeho smrti by pak zdědila byt a brala vdovský důchod.

Naproti tomu Blanka si se svými rodiči vždy rozuměla a její rodina žila vždy spořádaně. Ale najednou to začíná skřípat i u Kubíčků. Jakmile se totiž matka dozvěděla o otcově nevěře, zjistila, že Blanka o jeho milence také věděla. Nemůže dceři odpustit, že jí to neřekla. A tak si drží od muže i dcery určitý odstup. To otce s dcerou sblíží. Navzájem se svěřují a snaží se dát rodinu zase do pořádku.

TÉMA MANŽELSTVÍ

Manželství Blančiných rodičů postihla krize v podobě nevěry. Paní Kubíčková to nemůže přestát, nejde jí se nad skutečností povznést a muži odpustit. Nejspíš ji netíží jen manželova nevěra, ale také vlastní provinění, i ona nebyla věrná. Situace zachází tak daleko, že pan Kubíček se přestěhuje do kůlny. Dočasné řešení vidí ve služební cestě, ale na druhou stranu má též obavy.

„Vůbec se v poslední době hodně změnila. Cítí se ukřivděná a myslím, že je na tom špatně s nervama. Když odjedu, může ji někdo proti mně hecovat. Nakonec ji tak zpracujou, že se mi třeba bude chtít pomstít tím rozvodem.“ ¹²⁴

Pan Kubíček se bojí, co všechno by mohlo následovat. V případě rozvodu by dům připadl jeho manželce a musel by platit přinejmenším na studujícího syna. Neměl by kde bydlet.

¹²² BERNARDINOVÁ, E. *Blanka a Jirka*. Praha: Erika, 2003, 127 s. 31.

¹²³ Tamtéž s. 59.

¹²⁴ Tamtéž s. 23.

Také v posledním dílu pentalogie mají své zastoupení **motivy**.

MOTIV VZDORU

Jirka už nemůže výčitky rodičů vydržet a bouří se proti nim.

„Peníze žádné nemám. Když si to bydlení tady nějak zvlášť ceníte, dejte si inzerát, že pronajmete přepychový gauč pod oknem v téhle zasmrděné díře.“ Jirka se drze podíval na pokuřujícího otce. „Na vojně se na světnici mužstva večer nesmělo kouřit a musel být klid. Kdy se tu zhasne a kdy budu smět jít spát? Zatím jsem tu doma a chci tu mít taky nějaká lidská práva.““¹²⁵

Jirkův projev vzdoru končí ránou od otce. Ale to už Jirku nevystraší. Zabydlí se v kůlně a dělá vše proto, aby se od rodičů osamostatnil.

MOTIV UZNÁNÍ

Jirka dostane místo v podniku, kde pracuje i pan Kubíček a nakonec spolu odjíždí do Argentiny. Tady se Jirkovi dostává uznání. Je ubytován v jedenáctém patře s výhledem na Andy. V zaměstnání má úspěch a je za svou práci řádně chválen. Poznává zdejší kulturu a krajinu. Jirka se cítí jako ve snu. Nikdy nic nedostal zadarmo. Od dětství musel být rodičům stále za něco vděčný – za to, že se narodil, že dostal najíst, že směl studovat na gymnáziu atd. A to všechno po něm rodiče chtějí vrátit ve finanční podobě. Konečně je Jirka na cestě k tomu, aby jeho trápení s rodiči skončilo.

MOTIV DEPRESÍ

Jirka doma nikdy nezažil pocit bezpečí, lásky a porozumění. Záviděl spolužákům, jaké mají pokojíky, že si smí domů vodit kamarády, případně svoje lásky. Tohle on nikdy nepoznal. Ačkoli ví, že se to už nezmění, a vypadá to, že je se svou rodinou smířený, ve skutečnosti ho to neskutečně trápí. Když je o samotě, dopadají na něj deprese.

„Dokud jsem byl zapřažený, tak to šlo. Náhlé odlehčení uvolnilo prostor pro ty moje deprese. Zbavím se jich vůbec někdy? A proč je

¹²⁵ BERNARDINOVÁ, E. *Blanka a Jirka*. Praha: Erika, 2003, s. 30.

vlastně mám? Zřejmě proto, že nemám žádné lidské zázemí. Nikdo mě nenaučil zapojovat se do společnosti.“¹²⁶

MOTIV PŘÁTELSTVÍ

Blanka si od prvního ročníku gymnázia rozumí s Yvetou a staly se nerozlučnými kamarádkami. Ačkoli Yvetu přijali na filozofii do Prahy a Blanka zůstala doma a nastoupila do zaměstnání, jejich přátelství přetrvává. Navštěvují se, a když není ta možnost, své radosti i starosti si sdělují prostřednictvím dopisů. Vzájemně u sebe nacházejí útěchu, oporu, porozumění. Také v případě rozepře mezi Blančinými rodiči ji Yveta utěšuje a nabádá, aby neztrácela naděje, že se vše spraví.

3.5.2 Kompoziční výstavba

VNITŘNÍ VÝSTAVBA DĚJE

Expozice

Panu Kubíčkovvi se naskýtá možnost jet opět pracovně do Ameriky. Jeho manželka není z nabídky nadšená, ještě pořád mu neodpustila jeho nevěru a myslí si, že chce jet na služební cestu kvůli milence. Vůbec se spolu nebaví, pan Kubíček se přestěhuje z ložnice do kůlny. S Blankou se matka také moc nebaví, a to proto, že o otcově nevěře v Americe věděla a matce to neřekla. Tato rodinná disharmonie samozřejmě nezůstane bez povšimnutí ostatních.

Kolize

Jirka se vrací z vojny, ale situace doma už není k vydržení. Tentokrát už to nevydrží a řekne rodičům pěkně od plic, co si myslí. Sklidí akorát výprask od otce. Ten ho utvrdí v tom, že tímto způsobem už to dál nejde. Stěhuje se do kůlny, za kterou chce rodičům platit nájem, než si najde něco vlastního, a snaží se najít si práci.

Po delší době se setkává se svou dívkou Alenkou, která už to doma také nemůže vydržet, ale oba nemají na výběr. Nemohou se navštěvovat, nemohou si volat, nemají jak spolu komunikovat. A tak si u soutoku

¹²⁶ BERNARDINOVÁ, E. *Blanka a Jirka*. Praha: Erika, 2003, s. 98.

zřídí schránku, ve které si budou nechávat vzkazy. Jednou zahlédne Jirka Alenku se starším mužem, ale nemá odvahu se jí na něho zeptat.

Krize

Když se Jirka jednou vrací ze soutoku, všímá si malých chat. Stavba dalších se zřejmě chystá. Na jedné parcele uvidí muže a dá se s ním do řeči. Začne mu se stavbou občas vypomáhat. Uvědomí si, že mít takovou parcelu by byla příležitost pro něj jako stvořená. Napadne ho, že by mu mohla pomoci Blanka, když pracovala na obecním úřadě, kde parcely přidělují. A rovnou se zeptá pana Kubíčka, zda by ho nechtěli v podniku, kde pracuje, byl tam i před válkou.

Jirku přijímají. Dělá panu Kubíčkově pomocníka. Za pár dní mají jet oba do Argentiny. Pro Jirku je to obrovská šance. Konečně se cítí být užitečný.

Den odletu se blíží. Pan Kubíček domlouvá vše potřebné s Blankou, manželce neřekne nic. Při odjezdu z domu se však paní Kubíčková vzbudí a zavolá si manžela zpět. Nářek, prošení, aby nikam nejezdil, výčitky a nakonec nadávky.

„Ale pan Kubíček se neusmíval. Měl zlost a zároveň mu bylo smutno. Zůstaň si tam, já se tu bez tebe obejdu. To bolelo.“¹²⁷

Odjíždějí.

Blanka jde na soutok, kde se potkává s Alenkou. Povídají si a Blanka se dovídá, že mezi Alenou a Jirkou bude nejspíš konec. Alena chodí vypomáhat k jednomu staršímu invalidovi. Řekl, že by si ji i vzal. Jednou by zdědila byt a brala vdovský důchod. Pro Alenu je to možnost, jak se dostat z domu.

„Já bych si Jirku vzala, ale on nemá nic. Ani byt, ani peníze.“¹²⁸

Peripetie

Paní Kubíčková omdlí a musí do nemocnice. Panu Kubíčkově není dobře, a tak ho šéf posílá z Argentiny domů. Většinu práce mají už stejně splněnou, zbytek dokončí Jirka. Když pan Kubíček navštíví manželku v nemocnici, konečně mu odpouští.

¹²⁷ BERNARDINOVÁ, E. *Blanka a Jirka*. Praha: Erika, 2003, s. 57.

¹²⁸ Tamtéž s. 61.

Závěr (happy end)

Jirka se vrací domů, samozřejmě při pomyšlení, co ho doma čeká, ne s nadšením. Na letišti ho čeká Blanka a odváží domů. Má pro něj výbornou zprávu.

„,Co tě bude nejvíc zajímat: máš přiklepnutý ten pozemek. Musí se to co nejdřív sepsat. Půjdu všude s tebou, trochu se v těch papírech vyznám.“¹²⁹

Vše spolu vyřídí a Jirka pozemek nakonec odkoupí. O Alence se doví, že se vdala a dá se říct, že to čekal. Jirka svoji lásku ale už dávno našel – Blanku.

¹²⁹ BERNARDINOVÁ, E. *Blanka a Jirka*. Praha: Erika, 2003, 127, s. 120.

3.6 RÁMCOVÉ SROVNÁNÍ PENTALOGIE

Všechny díly pentalogie spojuje ústřední téma dospívání patnáctileté dívky, jež je rozvinuto řadou motivů. Některé motivy se v pentalogii opakují (např. motiv přátelství, lásky a zklamání, sexu, handicapu), k jiným se autorka v dalších dílech nevrací. Pozornost je věnována především motivu handicapu, který je zachycen v různých podobách v každém dílu pentalogie (1. díl – postižená Lilinka, 2. díl – postižený Lukášek, 3. díl – mentálně postižené děti, , 4. díl – nevidomé děti). Velmi frekventovaný je také motiv lásky v odlišných formách. V románech se vedle sebe objevuje láska rodičů a dětí, láska jako cit mezi chlapcem a dívkou (mužem a ženou), ale také například láska lesbická. Několikrát se autorka věnuje motivu sexu a v souvislosti s ním plánovanému a neplánovanému početí, antikoncepci.

Děj se ve všech dílech pentalogie odehrává převážně v místě bydliště hlavní hrdinky, v Borovanech, a v blízkém okresním městě, kam dojíždí Blanka do školy a posléze do zaměstnání. Na základě služební cesty Blančina otce se však děj druhého a pátého dílu odehrává také v Jižní Americe.

V celé pentalogii vystupují, jak postavy hlavní, tak postavy vedlejší. K hlavním postavám, jež prochází všemi díly pentalogie patří Blančini rodiče, bratr Pepča a Blančino nejbližší okolí – kamarádi (Yveta, Jirka, Vašek), spolužáci (Libor) a lásky (Petr, Vašek, Jirka). Mají kladné i záporné vlastnosti, nebývají idealizováni.

ZÁVĚR

Tato práce se zaměřuje na dětského hrdinu v tvorbě Evy Bernardinové, autorky knih pro děti a mládež. Studie obsahuje informace o životě a díle spisovatelky a dále analyzuje pentalogii o Blance Kubíčkové (v tematicko-motivické a kompoziční rovině).

Cílem práce bylo na základě analýzy pěti dívčích románů charakterizovat pojetí dětského hrdiny a způsob jeho ztvárnění v tvorbě Evy Bernardinové.

Po zjištění informací o životě autorky, jejich názorech a životních postojích můžeme říct, že každé dílo Evy Bernardinové v sobě skrývá autobiografické rysy. Přesvědčili jsme se o tom i během analýzy jejího pětidílného románu o Blance Kubíčkové (*Blanka, obyčejná holka; Blanko, usmívej se; Blanko, představ si...; Ahoj, Blanko!; Blanka a Jirka*). Pro svůj dívčí román si zvolila hrdinku z venkovského prostředí, která navštěvuje vodácký oddíl (souvislost s autorčiným životem ve vesnici Solenice a s Orlickou přehradou.).

Způsob, jakým spisovatelka zachytila dospívání své patnáctileté hrdinky, odlišuje Evu Bernardinovou od ostatních autorů. Období dospívání totiž nepopisuje jen typickými situacemi jako jsou konflikty s rodiči, sourozenci, první láska, potíže ve škole a další, ale zařazuje také témata, která byla dříve v literatuře pro děti a mládež tabuizovaná. A tak se dětský čtenář setkává v literatuře s lesbickou láskou, handicapem či s nevěrou rodičů. Otevřeně hovoří autorka také o záležitostech z oblasti sexu (ochrana, AIDS, promiskuita, plánované a neplánované početí).

Díky těmto „dříve zakázaným“ tématům neztrácí pentalogie ani dnes na své aktuálnosti a určitě je především dívkami vyhledávána.

Eva Bernardinová se tak řadí ke známým a oblíbeným autorům literatury pro děti a mládež.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BERNARDINOVÁ, E. *Blanka, obyčejná holka*. 1. vyd. Praha: Erika, 1993. 165 s. ISBN 80-85612-38-0.

BERNARDINOVÁ, E. *Blanko, usmívej se*. 2. vyd. Praha: Erika, 1995. 158 s. ISBN 80-85612-96-8.

BERNARDINOVÁ, E. *Blanko, představ si...* 1. vyd. Praha: Erika, 1995. 149 s. ISBN 80-85612-91-7.

BERNARDINOVÁ, E. *Ahoj, Blanko!* 1. vyd. Praha: Erika, 1998. 133 s. ISBN 80-7190-612-3.

BERNARDINOVÁ, E. *Blanka a Jirka*. 1. vyd. Praha: Erika, 2003. 125 s., ISBN 80-7190-086-9.

BERNARDINOVÁ, EVA. O rodině. *Zlatý máj*, 1994, roč. 38, č. 3/4 (srpen), s. 82.

BERNARDINOVÁ, EVA. První české hmatové leporelo. *Zlatý máj*, 1994, roč. 38, č. 3/4 (srpen), s. 94.

BERNARDINOVÁ, EVA. Rodina nemocná a zdravá. *Zlatý máj*, 1994, roč. 38, č. 3/4 (srpen), s. 87-88.

BÍLEK, P. *175 autorů: čeští prozaici, básníci a literární kritici publikující v 70. letech v nakladatelství Československý spisovatel*. 1. vyd. Praha: Čs. spisovatel, 1982. ISBN neuvedeno.

BÍLEK, P. *Slovníček básníků*. Praha: Čs. spisovatel, 1978. ISBN neuvedeno.

BLAHYNKA, M. *Čeští spisovatelé 20. století: slovníková příručka*. 1. vyd. Praha: Čs. spisovatel, 1985. 830 s. ISBN neuvedeno.

BLAŽKOVÁ, BOŽENA. Dva názory na Blanku: Tip na besedu, nebo na televizní seriál? *Zlatý máj*, 1994, roč. 38, č. 3/4 (srpen), s.107.

ČEŇKOVÁ, J. a kol. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. 171 s. ISBN 80-7367-095-X.

ČERNÍK, MICHAL. O životě se spisovatelkou a básnířkou Evou Bernardinovou. *Haló noviny*, Praha, roč. 11, č. 167 (20010720), Obrys kmen, s. 2.

ČERVENKA, J., HRABÁKOVÁ, J. *Minulost a přítomnost dívčí četby* in: sb. *Rozpory a výkyvy dnešní dětské knihy*. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1962. 287 s. ISBN neuvedeno.

ČERVENKOVÁ, ANNA. Kamarádka Blanka. *Nové knihy*, 1996, roč. 36, č. 20 (19960522), s. 6, ISSN 0322-922X.

DITMAR, RENÉ. Blanka potřetí a asi nikoli naposledy. *Zlatý máj*, 1996, roč. 40, č. 1 (únor), s. 32-33.

DITMAR, RENÉ. Problémy a lásky „obyčejných“ holek: poznámky k vývoji dívčího románu posledních let. *Nové knihy*, 2000, roč. 40, č. 3 (19. 1.), s. 21.

el. Příběh s dívčí hrdinkou. *Haló noviny*, 1994, roč. 4, č. 178 (19940801), s. 5. ISSN 1210-1494.

FORST, V., ŠÍCHOVÁ, O., TÝFA, J. *Slovník české literatury 1770-1981*. 1. vyd. Praha: Čs. spisovatel, 1985. 501 s. ISBN neuvedeno.

GENČIOVÁ, M. *Literatura pro děti a mládež ve srovnávacím žánrovém pohledu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984. 245 s. ISBN neuvedeno.

HEŘMAN, ZDENĚK. Ne tak docela obyčejná... *Nové knihy*, 1994, č. 5 (9. 2.), s. 6.

HOLOUŠOVÁ, D., KROBOTOVÁ, M. *Diplomové a závěrečné práce*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. 117 s. ISBN 80-244-1237-3.

HUTAŘOVÁ, I., HANZOVÁ, M. *Současní čeští spisovatelé knih pro děti a mládež*. 1. vyd. Praha: Tauris, 2003. 155 s. ISBN 80-211-0461-9.

HVÍŽĎALA, KAREL. Eva Bernardinová. *Zlatý máj*, 1975, roč. 19, č. 5 (květen), s. 325-328.

CHALOUPKA, O. *Čeští spisovatelé literatury pro děti a mládež*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1985. 480 s. ISBN neuvedeno.

CHALOUPKA, O. *Kontury české literatury pro děti a mládež*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1979. 296 s. ISBN neuvedeno.

ILIEV, JIŘÍ. Beseda s autorkami knih pro nejmenší. *Universitas*, 1987, roč. 20, č. 4 (srpen), s. 82.

JANÁČKOVÁ, B. *Přehled vývoje literatury pro děti a mládež*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Pedagogická fakulta, 1999. 119 s. ISBN 80-7044-234-4.

JANOUEK, P. *Slovník českých spisovatelů od roku 1945. Díl 1, A-L*. 2. vyd. Praha: Brána, 1999. 549 s. ISBN 80-7243-040-8.

KOJZAR, JAROSLAV. Erika vydává původní dívčí romány. *Haló noviny*, 1998, roč. 8, č. 249 (23. 10.), s. 13.

KLEMPERA, JOSEF. V rodině se člověk naučí lásce. *Naše rodina*, 1987, roč. 19, č. 30 (29. 7.), s. 13.

LEDERBUCHOVÁ, L. *Průvodce literárním dílem*. 1. vyd. Jihlava: H & H, 2002. 355 s. ISBN 80-7319-020-6.

Malá galerie autorů Československého spisovatele. 1. vyd. Praha: Čs. spisovatel, 1989. ISBN neuvedeno.

MENCLOVÁ, V., VANĚK, V. *Slovník českých spisovatelů.* 2. přepracované a doplněné vyd. Praha: Libri, 2005. 822 s. ISBN 80-7277-179-5.

MOCNÁ, D. *Červená knihovna: pohled do dějin pokleslého žánru: studie kulturně a literárně historická.* 1. vyd. Praha - Litomyšl: Paseka, 1996. 240 s. ISBN 80-7185-075-6.

MOCNÁ, D., PETERKA, J. a kol. *Encyklopedie literárních žánrů.* 1. vyd. Praha - Litomyšl: Paseka, 2004. 699 s. ISBN 80-7185-669-X.

OBROVÁ, T. *Dílo Ivony Březinové se zaměřením na trilogii Holky na vodítku. Diplomová práce.* Olomouc: Univerzita Palackého, Pedagogická fakulta, katedra českého jazyka a literatury, 2007. 86 s. ISBN neuvedeno.

PALA, K., VŠIANSKÝ, J. *Slovník českých synonym.* Praha: Lidové noviny, 1994. 439 s. ISBN 80-7106-059-3.

PAVERA, L., VŠETIČKA, F. *Lexikon literárních pojmů.* 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství OLOMOUC, 2002. 422 s. ISBN 80-7182-124-1.

PETRŮ, E. *Úvod do studia literární vědy.* 1. vyd. Olomouc: Rubico, 2000. 187 s. ISBN 80-85839-44-X.

ROSOVÁ, M. *Úvod do studia literatury pro děti a mládež.* 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2002. 20 s. ISBN 80-7042-224-6.

SLABÝ, Z. K. *Dívky pro román: Sborník statí.* 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1967. 176 s. ISBN neuvedeno.

STANOVSKÝ, VLADISLAV. Další Blančiny příběhy. *Zlatý máj*, 1994, roč. 38, č. 5/6 (listopad), s. 157-158.

STANOVSKÝ, VLADISLAV. Dva názory na Blanku: Obyčejná holka? *Zlatý máj*, 1994, roč. 38, č. 3/4 (srpen), s. 106.

SÝS, Karel. O upřímnosti v umění a v životě. *Literární měsíčník*, 1977, roč. 6, č. 6 (červen), s. 69-71.

TOMAN, J. *Trivialita a kýč v literatuře pro děti a mládež.* 1. vyd. Brno: CERM, 2000. 22 s. ISBN 80-7204-140-1.

URBANOVÁ, S. *Meandry a metamorfózy dětské literatury.* 1. vyd. Olomouc: Votobia, 2003. 363 s. ISBN 80-7198-548-1.

URBANOVÁ, S. *Metamorfózy dětské literatury: přehled české literatury pro děti od roku 1945 po současnost.* 1. vyd. Olomouc: Votobia, 1999. 183 s. ISBN 80-7198-379-9.

URBANOVÁ, S. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. století.* 1. vyd. Olomouc: Votobia, 2004. 457 s. ISBN 80-7220-185-9.

URBANOVÁ, S., ROSOVÁ, M. *Žánry, osobnosti, díla.* 5. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2005. 239 s. ISBN 80-7368-046-7.

VLAŠÍN, ŠTĚPÁN. Možnosti a limity žánru: Na okraj dnešního čtení pro dívky a paní. *Haló noviny*, 1994, roč. 4, č. 297 (20. 12.), s. 5.

ZÍTKOVÁ, IRENA. Dívčí román: nejen o lásce. *Nové knihy*, č. 7 (19940223), s. 6, ISSN 0322-922X.

Internetové odkazy:

<http://www.czlit.cz>

[http:// www.ibby.cz](http://www.ibby.cz)

<http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz>

<http://www.slovníkceskeliteratury.cz>

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA č. 1

Portrét Evy Bernardinové

Zdroj:

<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=672>,
aktualizováno 30. 11. 2007, staženo 25. 3. 2009.

PŘÍLOHA č. 2

Rozhovor s Evou Bernardinovou

Mohla byste se popsat a charakterizovat?

168 cm, 55 kg, 69 let. Rozvedená, dvě děti, čtyři vnoučata. Celoživotně orientovaná na rodinu. Po studiích na filozofické fakultě UK (obor čeština, literární věda) krátce jako redaktorka Čs. rozhlasu, potom víc než dvacet let na vesnici jako žena v domácnosti, potom krátce na stáži v časopise Kmen, krátce v Památníku národního písemnictví a důchod. Dvanáct vydaných knížek, nejznámější je Kluci, holky a Stodůlky. Kdysi jsem si myslívala, že jsem aspoň v něčem mimořádná. Život mě opravil. Jsem ve všem průměrná.

O čem v poslední době nejvíce přemýšlíte?

V poslední době přemýšlím nejvíc o svém zdraví. Jak bych si je upevnila a byla co nejdýl samostatná a nezávislá na pomoci druhé osoby.

Chtěla byste něco ze svého života škrtnout?

Nechci ze svého života škrtnout nic.

Život ušetřuje lekce. Kdy vám ušetřil tu největší?

Já bych nikdy neodešla z Prahy. Já bych nikdy nezůstala doma kvůli dítěti, tvrdila jsem. Pak jsem odešla za mužem na stavbu přehrady a po narození dětí jsem se na dvacet let dobrovolně a ráda stala ženou v domácnosti. Věřila jsem, že naše rozhodnutí (manželovo a moje) být doma s dětmi a snažit se psát ve volných chvílích, bylo správné. Tvrdou lekcí byl pro mne manželův odchod. Ozvěny našeho rozchodu vnímám dosud i v rodinách našich dětí. A když už jsem myslela, že jsme to všichni přežili a udrželi vztahy, které bylo možné zachovat, překvapilo mě oddálení s dospělými dětmi.

Bez čeho se neobejdete?

Bez zdraví.

Co vám dalo dětství?

Ačkoli byl tatínek roky těžce nemocný a maminka se o něj starala a také o mne a o svou matku, měla jsem doma vždycky pocit jistoty, bezpečí. Co máš v hlavě, to ti nikdo neveme, říkali rodiče a dali mi možnost vzdělání. Mnohá učenost propadla sítem paměti. Ale toho, co mi uložili do srdce, neubývá. Děkuju rodičům za život, za lásku, za vychování.

Čemu vás naučil život?

Vnímám život jako dar. Jako příležitost k vědomému utváření se. I po našem rodinném kotrmelci si myslím, že dlouhodobý život v rodině má rozhodující vliv na rozvoj dětí, ale i na rozvoj rodičů jako zrajících osobností. Myslím, že žádná vědecká ani umělecká práce není náročnější.

Co vás v životě nejvíce zklamalo?

Nejvíce jsem v životě zklamala sama sebe, když jsem pocítila zlobu k dříve milovanému člověku. Tou zlobou jsem se cítila zaskočena, pohaněna a ponížena víc, než její příčinou. Když jsem se osvobodila a pak i odpustila, zažila jsem velkou úlevu. Teprve po mnoha letech jsem pochopila, že mě vlastně nikdy nikdo trvale nezklamal. Ani rodiče, když mi pod stromeček místo vytouženého kola dali kolíbkou s panenkou, ani muž, který odešel od nedokončeného díla, ani dospělé děti, které chtěly víc, než jsem mohla dát. Copak mě všichni tisíckrát krásné nepřekvapili?

Co je pro vás v životě nejdůležitější?

Zdraví.

Co pro vás znamená být sám sebou?

Být sám sebou znamená nepřetvařovat se. Neznamená to neovládat se. Smět být beze strachu upřímná.

V co věříte?

V lidi. Ale i kdybychom se tady neudrželi, věžím, že planeta (kolébka i hrob náš) zůstane, třeba v podobě jiné. Možná si od nás oddychne, možná se slunce bude líbat jenom s vodou, ale pak tu přece budou i slzy...

Jste někomu za něco vděčná?

Jsem vděčná rodičům za život a vychování, muži za lásku, za děti, dětem za radost, za vnoučata, vnoučatům za radost, přátelům za to, že mi říkají o mých chybách, že se ke mně chovají, jako bych byla jejich sestra a dávají mi tak poznat pocit sourozenectví, třebaže skutečnou sestru ani bratra nemám.

Co je zbytečné?

Zbytečné je předstírání. A myslím, že i ošklivé. Ve velkých přezdobených kyticích krása samotných květin zaniká. V přezdobenosti zaniká krása samotného člověka, v přezdobených bytech zaniká domov. Řeči, které nic neříkají, jsou zbytečné. Podobají se někdy oficiálním kyticím, dávaným bez skutečné radosti a bez skutečné radosti přijímaným.

O čem nejčastěji sníte?

Jako malá jsem snívala o tom, jak mne lidi, hlavně paní učitelka, mají rádi, protože jsem tak hodná. Později jsem snívala o tom, že mě mají rádi spolužáci, protože jsem tak nevšední. Pak jsem snila s mužem o společném životě a o dětech, které se nám narodí. Pak o vnoučatech. Pak o novém muži. Někdy taky o knížkách, které napíšu. Teď sním o tom, jak vyjdu s duchodem.

Jak prosazujete svůj názor?

Vždycky jsem se snažila o rozhovor, o dohodu. Doma, se sousedy, přáteli, kolegy. Ale dlouhé vysvětlování bývá protivné dětem i dospělým. Své názory prosazuju hloupě, nepřesvědčivě, nediplomaticky, leč úporně.

Z čeho v životě neslevíte?

Nevím. Snažím se vyhýbat konfliktům. Nemám ráda zakouřené prostory. Nechodila jsem do hospod ani kvůli lidem, kterých si vážím. I když mě i proto považovali za nekolektivní, povýšenou. Jsem průměrná, ale nerada bych klesala ještě níž. Nechci se pohybovat v prostředí, které se mi nelíbí. Ale ještě protivnější je mi pýcha ctnosti. To pak snad raději ty hospody, o kterých všichni říkají, že jsou typicky české.

Kdy si říkáte: Na tohle nepřistoupím?

Když vím, že to, oč jsem žádána, by někomu ublížilo.

Myslíte si, že umění má tu moc, aby dělalo lidi lepšími?

Myslím, že umění může lidi zjemňovat, snad tedy i polepšovat i uzdravovat (léčba uměním). Ale největší význam pro utváření člověka mají neblížší lidé, s nimiž se setkáváme v dětství.

Doba se změnila a s ní i vztah k hodnotám. Které hodnoty mají pro vás trvalou platnost?

Stejně jako dřív. Slušnost. Odpovědnost. Solidarita. Láska.

O čem jste si dělala iluze?

O sobě. Ty byly nejnebezpečnější. O blízkých lidech... Ale oni za to nemohli. Idealizovala jsem si je. Sklon idealizovat si skutečnost mám pořád. Je to stejně nebezpečné jako neustálá podezřívavost a nedůvěra. Myslím, že obojí je projev nezralosti.

Jaké máte ideály?

Chtěla bych, abychom k sobě byli uctivější, slušnější. A proč pořád čekáme, že hodní, zdvořilí začnou být mladí lidé? S tím bychom přece mohli začít my.

Na co jste zvědavá, co byste se ráda dozvěděla?

Ráda bych věděla, jaký bude jazyk budoucího světa. Nemám na mysli žádný ze světových jazyků ani nějaký umělý jazyk. Doufám, že to bude báseň. Proč by v čistém vzduchu, mezi čistými vodami a pevninami,

proč by lidé utrápení starostmi z bídy či přesycení, proč by spolu nemluvili jazykem poezie?

Na jaké chyby má člověk právo?

Chyby jsou přirozenou součástí hledání.

Litujete něčeho?

Lituji, že jsem někdy ublížila milým lidem, protože jsem se nedokázala rychle rozhodnout pro jednoznačné řešení. Prosím tyto lidi, živé i mrtvé, za odpuštění.

Co je pro vás největším dobrodružstvím?

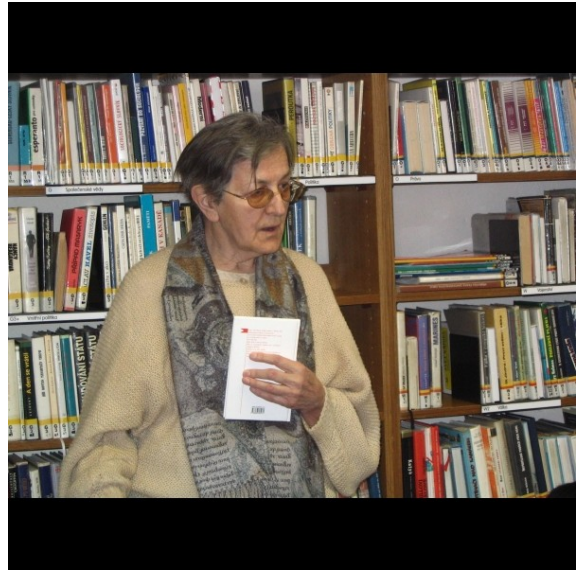
Dnes je pro mne největším dobrodružstvím sledovat, jak rostou vnoučata a taky jiná mláďátka.

Zdroj: *O životě se spisovatelkou a básnířkou Evou Bernardinovou: 44 otázek Michala Černíka*. In: **Haló noviny**, Praha, roč. 11, č. 167 (20010720), Obrys kmen, s. 2.

PŘÍLOHA č. 3

Besedy v knihovnách

V rámci Týdne knihoven se v knihovně Hostivař konala 6. října 2006 beseda se spisovatelkou PhDr. Evou Bernardinovou. Vyprávění o knížkách a nevidomých lidech si přišlo poslechnout přibližně 20 dětí.

Zdroj: http://www.mlp.cz/galerie/Besedy_Hostivar_06, aktualizováno 11. 2. 2009, staženo 25. 3. 2009.

V rámci projektu „Knihovna 21. století – Děti a čtení“ se v knihovně v Horáždovicích konala 4. října 2005 beseda „Kluci, holky a... Eva Bernardinová“. Byla určena dětem 5. a 6. tříd ZŠ.

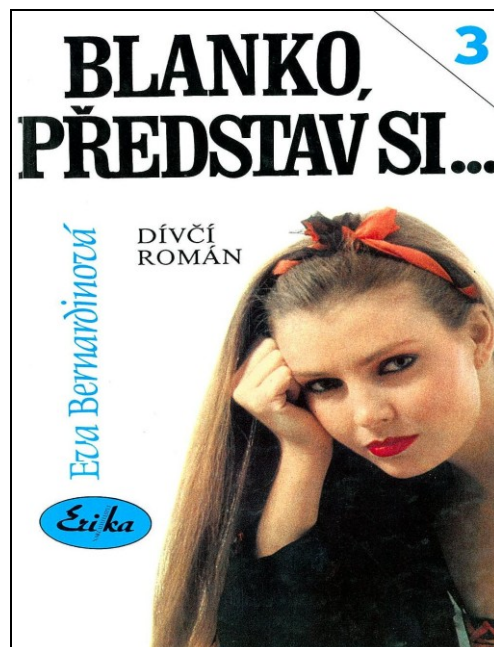
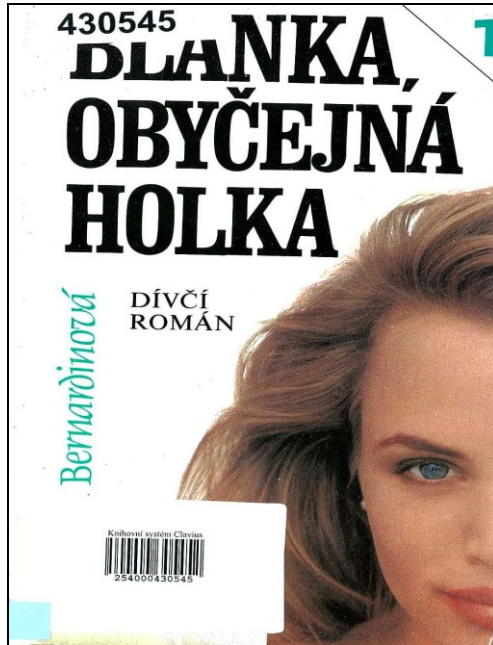

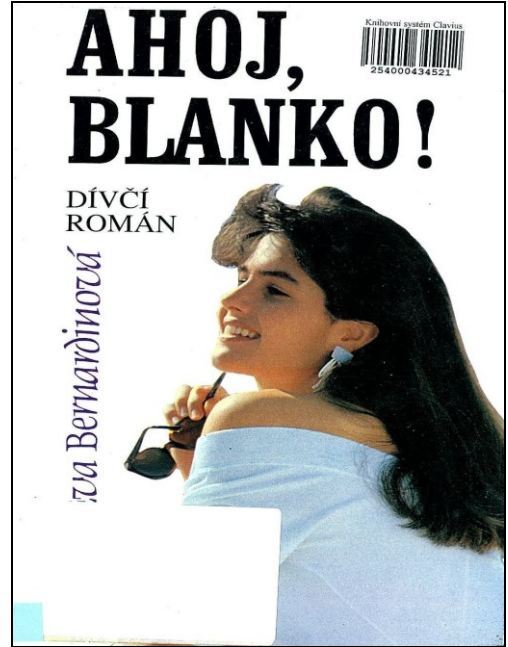
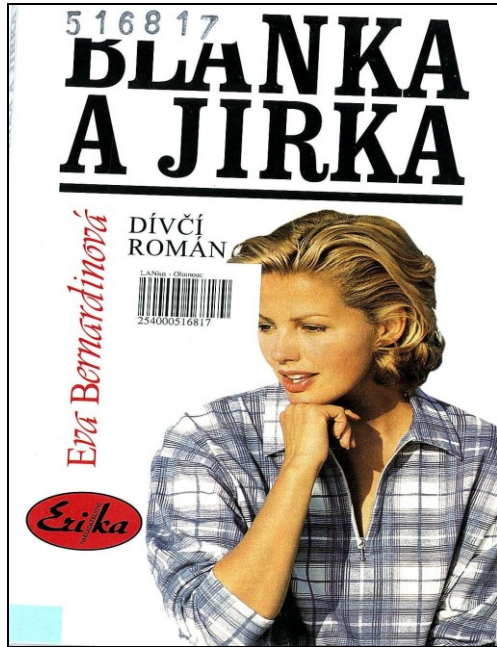
Zdroj:

http://www.knihovna.horazdovice.cz/akce/bernardinova_2005/img00006.jpg, aktualizováno 1. 7. 2008, staženo 25. 3. 2009.

PŘÍLOHA č. 4

Obaly jednotlivých knih pentalogie o Blance Kubíčkové

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Lenka Čuková
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury PdF UP Olomouc
Vedoucí práce:	Mgr. Jana Sladová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2009

Název práce:	Dětský hrdina v tvorbě Evy Bernardinové (Analýza pentalogie o Blance Kubíčkové)
Název v angličtině:	The children's hero in the literary works of Eva Bernardinova (Analysis of the pentalogy about Blanka Kubickova)
Anotace práce:	Diplomová práce je zaměřena na tvorbu spisovatelky Evy Bernardinové a soustřeďuje se u ní především na dívčí román. Na začátku je stručně charakterizován pojem literatura pro děti a mládež, její vývoj a žánrová struktura. Potom následují informace o žánru dívčí román a o životě a díle autorky. Obsáhlejší část práce pak tvoří analýza děl Blanka, obyčejná holka, Blanko, usmívej se, Blanko, představ si..., Ahoj, Blanko! a Blanka a Jirka. Na základě tohoto zkoumání jsme se pokusili charakterizovat autorčino pojetí dívčího románu.
Klíčová slova:	literatura pro děti a mládež, dívčí román, Eva Bernardinová, analýza pentalogie o Blance Kubíčkové, Blanka, obyčejná holka, Blanko, usmívej se, Blanko, představ si..., Ahoj, Blanko!, Blanka a Jirka

<p>Anotace v angličtině:</p>	<p>The diploma thesis is targeted the literary production written by writer Eva Bernardinova and first of all focused on her girl novel. At the beginning of this thesis is briefly characterized the term literature for children and youth, its progression and genre structure. Following information are about the genre „girl novel“ and about writer’s life and production. More extensive part of this thesis fills analysis of the pieces Blanka, obycejna holka (Blanka, ordinary girl); Blanko, usmivej se (Blanka, smile); Blanko, predstav si... (Blanka, imagine...); Ahoj, Blanko! (Hi, Blanka!) and Blanka a Jirka (Blanka and George). On the basis of these findings we tried to characterize author’s conception of the girl novel.</p>
<p>Klíčová slova v angličtině:</p>	<p>literature for children and youth, girl novel, Eva Bernardinova, analysis of the pentalogy about Blanka Kubickova, Blanka, obycejná holka (Blanka, ordinary girl); Blanko, usmivej se (Blanka, smile); Blanko, predstav si... (Blanka, imagine...); Ahoj, Blanko! (Hi, Blanka!); Blanka a Jirka (Blanka and George)</p>
<p>Přílohy vázané v práci:</p>	<p>4 – portrét – rozhovor – fotografie z besed – obaly knih pentalogie</p>
<p>Rozsah práce:</p>	<p>90 s.</p>
<p>Jazyk práce:</p>	<p>český jazyk</p>